

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Katedra sociologie

Bakalářská práce

2018

Zuzana Kompanová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Katedra sociologie

**Očekávané zklamání jako kulturní praktika: O souvislostech
snění o lásce a zklamání mladých českých žen**

Bakalářská práce

Autor práce: Zuzana Kompanová

Studijní program: Sociologie

Vedoucí práce: Mgr. Michal Kotík

Rok obhajoby: 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 31. 7. 2018

Zuzana Kompanová

Bibliografický záznam

KOMPANOVÁ, Zuzana. *Očekávané zklamání jako kulturní praktika: O souvislostech snění o lásce a zklamání mladých českých žen*. Praha, 2018. 71 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií. Katedra sociologie. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Michal Kotík

Rozsah práce: 83 029 znaků

Abstrakt

Tato práce je zaměřena na podobu současných milostných vztahů s ohledem na roli milostného zklamání. Cílem práce je prozkoumat souvislost mezi sněním o romantické lásce a láskou, které se mladým ženám v milostném vztahu dostává. Práce vychází především z teorie Anthonyho Giddense a Evy Illouz, kteří hovoří o romantické lásce v souvislosti s procesem modernizace a podobě vztahů v moderních společnostech. V soudobé společnosti přichází romantická láska do konfliktu se sexuální svobodou a intimita se díky mass-médiím a volnočasovému průmyslu stává spotřebním zbožím. Partnerské vztahy jsou tak v dnešní době udržovány pouze v případě, že oběma partnerům vyhovují. Prostřednictvím kvalitativních rozhovorů je zjišťováno, jakou podobu mají dnešní vztahy a jaký význam v nich má romantická láska. Mladé ženy touží po dlouhodobých milostných vztazích založených na vzájemné intimitě s partnerem a mají o partnerech romantické představy. Skutečné vztahy jsou však v dnešní společnosti navazovány s vědomím, že mohou být kdykoli ukončeny, pokud jednomu z partnerů přestanou vyhovovat, takže jsou křehčí, a vzniklé závazky jsou pak pouze dočasné.

Abstract

This thesis is focused on the form of contemporary love relationships and the possibility of love disappointment. The aim of the thesis is to explore the connection between dreaming about romantic love and the love young women get in a real love relationship. Text is based primarily on theory of Anthony Giddens and Eva Illouz, who talk about romantic love in the connection with a process of modernization and the form of relationships in modern societies. In contemporary societies romantic love comes into conflict with sexual freedom and intimacy becomes a consumer product thanks to the mass media and the leisure industry. Contemporary relationships are maintained only if they satisfy both partners. The conclusion of the form of relationships nowadays and the role of romantic love in current relationships was achieved via qualitative interviews. Young women long for long-term love relationships based on mutual intimacy with their partner and have romantic expectations. However, real relationships nowadays are being established sensing that can be ended anytime, if one of the partners decides, thus relationships are fragile and newly committed relationships are being only temporary.

Klíčová slova

romantická láska, ideální partner, milostné zklamání, romantické představy, realita vztahu, intimita, modernizace

Keywords

romantic love, ideal partner, love disappointment, romantic fantasies, reality of relationship, intimacy, modernization

Title in English

Disappointment expectations as a Cultural Practice: Romantic Love Dreams and Disenchantment in Life of Young Czech Women

Poděkování

Na tomto místě bych především ráda poděkovala svému vedoucímu práce Mgr. Michalu Kotíkovi za jeho čas a nadšení, které investoval do příprav na konzultace, a cenné rady, které mi při nich poskytoval. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Barboře Spalové, Ph.D. a všem kolegům z bakalářského semináře za jejich rady a náměty k přemýšlení. A ještě jednou bych ráda poděkovala všem svým informátorům za ochotu a upřímnost, s jakou se se mnou podělili o své životní příběhy a zkušenosti s milostnými vztahy.

OBSAH

Úvod	3
1. TEORETICKÁ ČÁST	5
1.1. Romantická láska.....	5
1.1.1. Láska.....	5
1.1.2. Vymezení pojmu <i>romantická láska</i>	7
1.1.3. Vznik romantické lásky a její transformace.....	9
1.2. Formování představ o lásce.....	11
1.2.1. Romantické snění.....	11
1.2.2. Sociální interakce a společenská regulace emocí.....	12
1.3. Charakteristika současných vztahů.....	14
1.3.1. Intimita.....	14
1.3.2. Čistý vztah a nezávaznost.....	14
1.3.3. Láska jako komodita.....	16
2. METODOLOGIE	18
2.1. Cíle a výzkumné otázky.....	18
2.2. Metoda výzkumu.....	19
2.3. Reflexe výzkumnické pozice.....	20
2.4. Výběr informátorů.....	21
2.5. Charakteristika informátorů.....	22
2.6. Etika výzkumu.....	23
2.7. Charakteristika rozhovorů.....	24
2.8. Metoda zpracování dat.....	25
3. ANALYTICKÁ ČÁST	26
3.1. Představy.....	27
3.1.1. Ideální partner v představách.....	27
3.1.2. Původ představ.....	29
3.1.3. Diskuze představ o ideálním partnerovi a jejich původu.....	31
3.2. Realita vztahu.....	34
3.2.1. Partnerské problémy.....	34
3.2.2. Řešení problémů.....	36
3.2.3. Diskuze reality vztahu a vypořádání s problémy.....	37
3.3. Milostné zklamání.....	40
3.3.1. Příčiny milostného zklamání.....	40
3.3.2. Vypořádání se se zklamáním.....	41

3.3.3. Diskuze příčin a vypořádání se s milostným zklamáním	43
3.4. Závěry analýzy	45
Závěr	47
Summary	49
Použitá literatura	50
Teze bakalářské práce	52
Seznam příloh	56
Příloha	57

Úvod

Když se řekne romantická láska, vybavují se mi obrazy šťastných párů, které se zahrnují něžnými doteky a polibky, večeří spolu při svíčkách a mají oči jenom pro sebe. Tyto obrazy ale následují myšlenky na nešťastné jedince, po jejichž tvářích stékají slzy a dopadají do prázdných sklenic od alkoholu, jejichž původní obsah vyprázdnil při zoufalých pokusech zapomenout na toho, kdo dotyčnému zlomil srdce.

Jak vypadá romantická láska?

Mladý manželský pár se třemi malými dětmi, kteří bydlí nad bytem mých rodičů, spolu udržuje úplně jiný vztah, než bych chtěla mít já. Milý soused poměrně netaktně křičí na jeho ženu, aby už konečně zmlkla, a tituluje ji jako samici tura domácího. Uražená sousedka se však nenechá a ječí na svého drahého, ať táhne do míst, kam to není anatomicky úplně možné, a celou jejich příjemnou konverzaci doprovází křik a dupot dětských nožiček. Jakmile je ale o pár hodin později potkávám ve výtahu, vypadají jako naprosto spokojená rodina a kdybych nevěděla o hádkách, které se u nich dějí téměř denně, považovala bych je za šťastný pár. Jejich soukromá „Itálie,“ která je u nich na denním pořádku, mě nutí se zamyslet nad tím, proč spolu jsou, když se tak hádají a vzájemně se uráží. Milují se? Kvůli dětem? Kvůli tomu, že je to pohodlnější? Bojí se, že si nikoho jiného nenajdou? Nebo jim takový vztah vyhovuje?

Naivní představy o dokonalém partnerovi mě po prvním nevydařeném vztahu opustily, stejně jako přesvědčení, že láska stačí k tomu, aby byli partneři ve vztahu šťastní. Za to mám ale přesné požadavky, které by měl můj partner splňovat a jak by měl vztah fungovat. Tito sousedi jsou dokonalým příkladem toho, jaký vztah mít nechci. Nechci se s partnerem každé ráno hádat, zatímco naše děti brečí, protože je tím křikem děsíme, nechci, aby mě partner ponižoval a dával mi najevo, jak málo pro něj znamenám, a nechci s ním zůstat jenom proto, že je to ekonomicky výhodnější nebo jednodušší. A protože jsem od malička obklopená spíše páry, kterým se vztah z různých důvodů rozpadl nebo kteří v nich zůstávají z jiných důvodů, než je láska, zajímá mě, jestli jsou intimní milostné vztahy to, co chtějí i jiné ženy a jaké místo v nich má romantická láska.

Svou bakalářskou práci jsem se proto rozhodla zaměřit na lásku a současné partnerské vztahy. Pomocí kvalitativních rozhovorů jsem provedla výzkum, ve kterém jsem pokládala

otázky na téma představ o ideálních partnerech a vztazích, ale také na jejich skutečnou podobu. Předpokládala jsem, že vysnění partneři nebudou ve skutečném vztahu tak ideální jako v představách, proto jsem se zaměřila i na důsledky, jaké střet představ a reality přináší.

Mým cílem je popsat, jak romantickou lásku vnímají české mladé ženy, co ovlivňuje jejich představy o partnerských vztazích a jak jsou jejich představy naplňovány ve skutečném vztahu. V případě, že představy naplňovány nejsou, jak se to odráží na jejich vztazích a samotných představách.

Tento cíl se liší od původního stanoveného cíle, který je popsán v tezích bakalářské práce. Původně jsem práci zamýšlela zaměřit na milostná zklamání v současné společnosti¹. Vzhledem k informacím získaným v rámci zkušebních rozhovorů jsem se po dohodě s vedoucím práce od milostného zklamání jako hlavního námětu práce rozhodla upustit a vyčlenila pro něj pouze jednu z výzkumných otázek. Konkrétní modifikované výzkumné otázky jsou formulovány v metodologické části této práce.

¹ Současnou společností rozumím pozdně moderní euro-atlantické společnosti, kam se Česká republika řadí

1. TEORETICKÁ ČÁST

V této části stručně představuji dosavadní sociologické poznatky nejprve o lásce obecně a následně vymezuji pojem romantické lásky.

Dále se věnuji formování romantických představ o partnerech i vztazích a milostnému zklamání, ke kterému může v souvislosti s romantickou láskou dojít.

V závěru teoretické části se zaměřuji na význam romantické lásky v pozdně moderních společnostech a na charakteristiku současných partnerských vztahů.

V takto vytvořeném teoretickém rámci budu později analyzovat provedené rozhovory.

1.1. Romantická láska

Studium lásky jako sociálního fenoménu bylo v sociologii dlouho opomíjeno a stalo se atraktivním až koncem 20. století. Sociologové, které řadíme mezi klasické, se k problematice lásky stavěli zdrženlivě, protože nebyla považována za hodnou intelektuálního bádání. Promyšlené teorie o lásce jako sociálním fenoménu nám poskytují až díla jako jsou Sorokinovy texty *The Ways and Power of Love* (Beacon, Boston 1954) a pozdější *The American Sex Revolution* (Boston: P. Sargent, 1956), *Láska jako vášeň* (něm. 1982, č. 2002) od Niklase Luhmanna, Giddensova *Proměna intimacy* (angl. 1992, č. 2012), *Intimacy: personal relationships in modern societies* od Lynn Jamieson (1998), Baumanova *Tekutá láska* (angl. 2003, č. 2013) či díla socioložky Evy Illouz *Cold intimacies: The Making of Emotional Capitalism* (2007) a *Why Love Hurts: A Sociological Explanation* (2012).

1.1.1. Láska

U klasických sociologů lze poznatky o lásce nalézt pouze v souvislosti s jejich dalšími teoriemi.

Durkheim se konceptu lásky dotknul prostřednictvím sociologie rodiny, protože v rodině našel dvě odlišné formy tohoto citu – lásku rodinnou a lásku vášnivou. Tyto dva emoční

typy stojí v protikladu, u lásky rodinné se jedná o jakousi povinnost, zatímco v případě vášně se jedná o normativně nepodmíněný cit. Rodinná láska je podle něj vyjádřením sociální morality a silou, bez které by se instituce rodiny rozpadla, zatímco láska vášnivá je láskou nezávislou, výsledkem působení spontánních subjektivních emocí [Rusu 2018: 4-5].

Weber se ke konceptu lásky dostal v rámci sociologie náboženství. Weber podotýká, že modernizační proces je doprovázen společenskými fenomény jako je individualismus, racionalismus, sekularizace a byrokratizace, které plynule podřívají stávající náboženské hodnoty. V předmoderních společnostech byly všechny sféry života podřízeny náboženské entitě a morálním principům, jenže během modernizace došlo k oslabení církevní dominance [Rusu 2018: 7]. Náboženská etika vedoucí ke spáse je podle Webera v hlubokém rozporu s největší iracionální silou života – sexuální láskou. Vášnivá láska k erotickému partnerovi je nespoutaná, čímž podřívá autoritu lásky bratrské. Z tohoto důvodu se církev snažila nespoutanost vášně omezit pomocí manželského svazku. Erotická láska ale měla v neosobním světě rozčarovaném účelovostí a standardizací prostřednictvím byrokracie svou funkci, nabízela těm, co ji zažívají, naplnění touhy po lásce. Erotická láska se tak stává útekem a formou vykoupení z vězení plného rutinních formálních vztahů tvořících sociální svět, kterému vládne neosobnost a účelovost. Smyslové prožívání lásky bylo tak ohromující, že erotika začala být přirovnávána k jakémusi emočnímu náboženství a erotická láska svou silou způsobila znovu-okouzlení a slibovala jednotlivci žijícímu v nejistém moderním světě novou jistotu [Rusu 2018: 7-8].

Parsons se dotknul problematiky lásky prostřednictvím funkcionální analýzy amerického příbuzenského systému a nukleární rodiny. Hovoří o nukleární rodině jako o flexibilní jednotce zapadající do průmyslové produkce skrze její strukturální izolaci příbuzenských sítí. V předmoderních tradičních společnostech fungovaly příbuzenské systémy jako dominantní funkcionální instituce a naplňovaly všechny základní potřeby jejich členů. Sociální diferenciaci, která doprovázela modernitu, vedla ke specializaci institucí, které oslabily významnost příbuzenství [Rusu 2018: 13]. Moderní industriální sektor s meritokratickou ideologií individuálního úspěchu byl v rozporu s tradiční ideologií přisuzování vlastní příbuzenskému sektoru. Na základě tohoto konfliktu Parsons formuloval teorém strukturální izolace nukleárních rodin z příbuzenských sítí. Aby ale rodina držela pohromadě, je třeba nějaký integrační prvek, a romantická láska se tak stala náhradou za funkcionální příbuzenské síť [Rusu 2018: 13]. V moderních společnostech se tedy ustoupilo

od domlouvaných sňatků založených na socio-ekonomických zájmech a došlo k jejich nahrazení systémem nukleární rodiny, kdy zamilování a manželská láska rodičů je funkcionálním nahrazením vnějších tlaků vycházejících z příbuzenských sítí.

Na lásku lze pohlížet i z jiného úhlu pohledu, než je sociologický. Například z biologického hlediska je láska výsledkem chemických reakcí v těle a mozku a při pocitu zamilování dochází ke zvýšené stimulaci chemických látek jako jsou hormony. Zvýšená přítomnost serotoninu, způsobuje to, že se cítíme zamilování a nedokážeme přestat myslet na druhého. Tento stav intenzivní lásky způsobený zvýšenou produkcí chemicko-biologických látek ale podle medicínské antropoložky Helen Fischer do dvou let obvykle zmizí [Illouz 2012: 167].

Socio-biologie pak pohlíží na romanci a lásku jako na vývojový mechanismus stimulující dlouhodobou sexuální atraktivitu, který k sobě poutá muže a ženy za účelem reprodukce. Podle socio-biologů se pak tato láska vyskytuje ve všech společnostech, protože je geneticky zakořeněná v lidských tělech, a zajišťuje, aby docházelo k sexuální stimulaci a reprodukci lidské společnosti [Lindholm 2006: 12-13].

1.1.2. Vymezení pojmu *romantická láska*

Podle Giddense je pro romantickou lásku je typické, že romantický cit převažuje nad sexuální vášní, ale se sexuální láskou přesto souvisí. Sexuální aktivity jsou projevem toho, jak je romantická láska prožívána a vyjadřována v partnerských vztazích. Pokud je ale romantická láska projevována pomocí sexu, co ji odlišuje od čistého sexuálního pudu, od chtíče, od vášně?

Současná podoba romantické lásky je výrazně ovlivněna sexuální revolucí, která proběhla v 60. a 70. letech dvacátého století a během které došlo k uvolnění sexuální morálky, především v Severní Americe a Evropě. Romantická láska tak do sebe vstřebala lásku sexuální, a proto je charakteristická touhou po fyzickém vyjádření [Karandashev 2015: 8]. Romantická láska se tak odlišuje i od lásky platonické, která je založena na vzájemné atraktivitě pouze na emoční úrovni a nevyskytuje se u ní žádná touha po fyzickém a sexuálním uspokojení [Karandashev 2015: 5].

Romantickou lásku je však třeba odlišovat od prosté *“sexuální i erotické posedlosti milostné vášně”* [Giddens 2012: 51]. Podle Giddense nejde o pouhou milostnou vášeň, která napomáhá k osvobození se od rutiny a povinností, ale v romantické lásce jde spíše o svobodné rozhodnutí partnerů setrvávat ve vztahu, který oběma umožňuje seberealizaci a který vede k dosažení rovnosti mezi nimi.

Ideologie romantické lásky je tedy založena na svobodné vůli a volbě romantického partnera. Koncept romantické lásky je výsledkem propletení přesvědčení, emočních stavů a normativních očekávání specifických pro moderní západní společnosti [Rusu 2018: 14].

Podle Karandasheva je pak romantická láska ve veřejném povědomí asi nejvíce rozšířená a je charakterizována silným zalíbením, idealizováním partnera a pocitem, že potrvá navěky [Karandashev 2015: 4].

Podle Evy Illouz romantická láska často způsobuje milostné zklamání. Tato láska je totiž charakteristická idealizací partnera, která má za následek, že se nám dotyčný zdá výjimečný a očekáváme od něj a vztahu příliš mnoho [Illouz 2012:75]. Jakmile pak partner přestane splňovat požadavky nebo se nepodobá vysněnému ideálu, může to vést k emočnímu zklamání [Illouz 2012: 215].

Toto vymezení romantické lásky je v souladu s tím, jak romantickou lásku vnímají moji informátoři. Prostřednictvím krátkých citací nyní ukážu, že romantická láska má výše zmíněné charakteristiky i z pohledu mých informátorů.

Je to láska, která zahrnuje jak emoční, tak sexuální rovinu: *„Romantická láska je to, co teď prožívám. Ten pocit, když víš, že tě má někdo rád a ty jeho a není to jen o sexu, ale právě i o těch citech, který si dáváte najevo.“* (Agnes)

Je charakteristická silným zalíbením: *„Romantická láska je taková ta naprostá zamilovanost, kdy jste oba dva zamilovaní, shledáváte se fyzicky velice přitažlivými a nemůžete bez sebe být.“* (Vendy)

Umožňuje oběma partnerům seberealizaci a vede k dosažení rovnosti mezi nimi: *„Romantická láska je založená na romantických gestech, důvěře, kompromisech a vzájemné podpoře – to jsou podle mě pilíře, na kterých by měl stát vztah a romantická láska.“* (Beáta)

Je propletením silných emočních stavů: „*Romantická láska je asi, když jsou oba do sebe po uši zamilovaný a vysrali by se prostě podle mě na celej svět kvůli tomu druhýmu (...), když toho druhýho miluješ víc než sebe.*“ (Mohammed)

A je doprovázena pocitem, že potrvá navěky: *Romantická láska je víceméně taková ta, kdy vidíš, že bys s tím člověkem chtěl bejt navždy.*“ (Stella)

1.1.3. Vznik romantické lásky a její transformace

Podle Evy Illouz je romantická láska charakteristická pro moderní a postmoderní západní společnosti. K vysvětlení, proč je romantická láska považována za něco specifického pro západní společnosti, je třeba charakterizovat lásku ve společnostech předmoderních a nastínit proces jejího vývoje.

Podle Beigela je romantická láska odvozena od lásky kultivované (*courtly*), která se vyskytovala ve dvanáctém století a jejíž základní charakteristikou byla cudnost. Kultivovaná láska byla reakcí na nový ideál plynoucí z feudalismu a institucionalizovaného vztahu mezi mužem a ženou, kdy manželství bylo přizpůsobeno křesťanským hodnotám. K uzavření manželství bylo třeba cudného chování žen a u mužů bylo ceněno gentlemanství [Beigel 1951: 327].

Samotný koncept romantické lásky se podle Anthonyho Giddense utvářel od konce osmnáctého století, tedy období romantismu, a byl spojován s institucí manželství. Do té doby byly sňatky uzavírány převážně s ekonomickým záměrem a na vzájemnou náklonnost manželů se nebral ohled [Giddens 2012: 49]. Rozšíření romantické lásky se podílelo na změně podoby manželství uzavíraného na základě svobodného výběru partnera, ale i dalších kontextů osobního života, jako je například postavení ženy ve společnosti anebo touha vzájemné intimity partnerů.

I podle Charlese Lindholma souvisí romantická láska s přechodem z tradiční společnosti do té moderní a je důsledkem modernizace, která s sebou přinesla rozvoj kapitalismu a individualismu. Tento rozvoj měl za následek méně osobní společenský život, než na jaký byli lidé do té doby zvyklí. Intimní romantická láska pak byla vlastně protikladem

neosobního přístupu k jednotlivci na trhu práce a dávala člověku to, co mu moderní společnost brala, pocit, že někam patří, určitou jistotu [Lindholm 2006: 12].

1.2. Formování představ o lásce

V této kapitole se zabývám představami o lásce a partnerech a způsobem, jakým jsou tyto představy utvářeny a osvojovány.

V první části se zmiňuji o vlivu masových médií, které mají podíl na rozšíření romantických příběhů do povědomí jednotlivců a ve druhé se zaměřuji na to, jakým způsobem tyto představy formuje kultura, do které jsme socializováni.

1.2.1. Romantické snění

Co znamená pojem romantický? Podle Giddense význam romantické lásky vzrostl v souvislosti se vznikem románu a rozšířením romantických příběhů. Romantická literatura totiž silně ovlivnila představy o lásce, protože v té době v ní ženy hledaly to, co jim bylo v tradiční společnosti odepřeno, toužily po sebe-realizaci a rovnoprávném postavení s muži. Romány se tak staly zdrojem jejich snění o lásce, a navíc začaly podryvat stereotypní nahlížení na ženy, jejichž místo bylo do té doby v teple domova s posláním starat se o rodinu [Giddens 2012: 55]. V románech byly hlavními hrdinkami mnohdy právě ženy, které byly zobrazovány jako nezávislé a racionální, což bývaly charakteristiky typické pro sociální roli dominantních mužů.

Současná doba je charakteristická vystavováním příběhů veřejnosti prostřednictvím masových médií, takže se s romantickými příběhy často setkáváme ve filmech, časopisech, reklamách nebo článcích na webu. Tyto poutavé příběhy jsou zdrojem témat, stereotypů a soudů týkajících se rodičovství, přátelství, sexu, randění, manželství nebo milování a formují naše představy tak, že je buď přejímáme anebo odmítáme [Jamieson 1998: 11].

Vliv filmů na romantické představy ve společnosti nelze pominout. Vztahem mezi sledováním romantických filmů a získáváním romantických představ se zabývaly například Veronica Hefner a Barbara J. Wilson ve studii *From Love at First Sight to Soul Mate* (2013) a došly k závěru, že sledování romantických filmů vede k určité idealizaci partnera. V západní kultuře jsou však romantické představy tak silně zažité, nejspíše právě díky romantické literatuře a filmům, že diváci už tyto filmy sledují s určitým povědomím o

romantice. Do jaké míry jsou tedy ovlivněni samotnými filmy, je těžko určitelné, protože samotná kultura už jim romantická očekávání vštěpuje od narození [Hefner 2013: 169, 171].

Charles Lindholm si všímá vlivu romantických příběhů i mimo západní společnosti a dokazuje jej ve výzkumu z ostrova Trinidad, ve kterém popisuje, jak se sexuální zvyky proměnily pod vlivem amerických telenovel a seriálů, které šly ruku v ruce s ekonomickou transformací. Domorodé ženy prostřednictvím těchto příběhů nabyly očekávání romantického chování od jejich nápadníků a na toto dvoření přistoupili místní muži v naději, že pokud se budou chovat tak, jak ženy očekávají, pomůže jim je svést [Lindholm 2006: 2].

Od 70. let minulého století se v masovém měřítku začala vynořovat literatura osobního rozvoje², která se opírá o psychoanalýzu, a jejíž prostřednictvím jsou nám poskytovány všelijaké rady a návody, jak porozumět vlastnímu já a dosáhnout toho, po čem toužíme. Mezi tuto sebe-rozvojovou literaturu patří i různé partnerské příručky³, ve kterých se píše, jak dosáhnout takového vztahu, po kterém toužíme, a současně, jak jednat, když tomu tak není. Tato literatura je ale stejně jako filmy produkována konkrétní společností a tyto příručky tedy pouze následují soubor společensky sdílených, mnohdy latentních pravidel [Jamieson 1998: 5].

1.2.2. Sociální interakce a společenská regulace emocí

Na představy o lásce mají vliv zkušenosti, které jsme získali v rámci sociálních interakcí s dalšími členy společnosti. Když zůstaneme v rovině romantických vztahů, tak v psychoanalytickém diskurzu je náš romantický osud reflexí již prožitých zkušeností jak z dětství, tak z celého dosavadního života. Na základě nutkání reflektovat již prožité zkušenosti ze vztahu k rodičům či z předchozích romantických vztahů, získáváme určitou schopnost vypořádat se s nimi, a tím překonat i trápení způsobené romantickou láskou [Illouz 2007: 3].

² Mezi tyto knihy patří např. *Čtyři dohody* (2016) od Miguela Ruize, *Pozitivní myšlení* (2013) autorky Sue Hadfield, *Toltecké tajemství štěstí* (2016) od Raye Dodda nebo třeba *Konec prokrastinace* (2013) od Petra Ludwiga.

³ Paula zmiňovala v rozhovoru knihu Miguela Ruize *Láska, vztahy, přátelství* (1999).

Sociální interakce v nás vyvolávají emoční reakce, se kterými je třeba se vypořádat. To, jakým způsobem se vypořádáváme s emocemi nebo určitými situacemi, je konstruováno společností a kulturou, do které jsme socializováni. „*Partnerské a rodinné vztahy, které máme v dětství, se odráží na sociální kompetentnosti dospělých a strukturují genderové a sexuální identity. Mezilidské vztahy nás tedy učí lásce i nenávisti, dominanci či podřízenosti, ale i snaze o spolupráci a jednání v konkrétních situacích*“ [Jamieson 1998: 3].

Arlene Hochschild se ve svém článku *Emotion Work, Feeling Rules, and Social Structure* (1979) zabývá sociálními faktory, které ovlivňují, co lidé cítí. Její teorie je založena na Freudově konceptu *Ego* podvědomě se vyhýbajícího bolestným a nepříjemným situacím a vytváří koncept pravidel citění (*feeling rules*). Koncept emočního managementu Hochschildové se soustředí na vědomé zvládání emocí, tedy na to, jak se lidé snaží cítit. Zkoumá tedy aktivní emoční práci, kterou jednotlivci vynakládají ve snaze o změnu intenzity nebo kvality emoce, kterou cítí, a neomezuje se pouze na práci podvědomí jako Freud [Hochschild 1979: 560].

Lidé často hovoří o svých pocitech, které se snaží obhájit tím, že na ně mají nárok. Například, že máme právo být naštvaní, když se druhý nechová, jak by měl. Práva a povinnosti, které jsou nám podsouvány vychází ze sociálních konvencí a jsou projevem sociální kontroly, která je závislá na převládající ideologii [Hochschild 1979: 564].

Koncept pravidel citění (*feeling rules*) Hochschildové je tedy souborem emočních norem, které odkazují k adekvátnímu rozsahu, intenzitě, průběhu a cíli osobních pocitů v daných situacích. Porušením těchto norem se ve společnosti platí nelibostí, vyhýbáním či odsouzením jedince společností, a lidé tím, že žijí ve společnosti s konkrétními konvencemi, pak tyto konvence podvědomě přebírají, což se podepisuje na představách a očekáváních od partnerů a vztahů, protože je jim vlastní společností určováno, jak by se v konkrétních sociálních situacích měli cítit.

1.3. Charakteristika současných vztahů

1.3.1. Intimita

V před-moderních společnostech lidé udržovali blízké vztahy s příbuznými, rodinou, sousedy a přáteli převážně z tradice a nutnosti [Jamieson 1998: 17]. Před-moderní společnosti byly vysoce stratifikované, kde každý jedinec znal své místo v sociálním řádu a uzavírání manželství nebo rozhodnutí mít děti bylo v těchto společnostech obvykle ekonomickou dohodou, kterou se udržovalo dominantní postavení muže nad ženou a dětmi. Tyto hodnoty vycházely z náboženských, právních a společenských norem, které sloužily k reprodukci stávajícího sociálního řádu.

Během modernizace získala intimita na důležitosti a byla spojována s rodinným životem. Rodinné zázemí se stalo soukromou záležitostí, kde láska, empatie a porozumění získávaly na významu a vztahy se staly emočně intenzivnější [Jamieson 1998: 18]. Přesto měl v těchto společnostech muž dominantnější postavení nad ženou, ačkoli už tato dominance neměla svou podporu v náboženské či právní ideologii. Společenská dělba práce totiž podporovala mužskou dominanci prostřednictvím trhu práce, protože muži měli placená zaměstnání, zatímco ženy se staraly převážně o domácnost a pečovaly o své muže a děti, a tím, že nevydělávaly, byly finančně závislé na mužích.

Intimita v pozdně moderních společnostech je základem osobního života, nikoli života rodinného. Partnerské vztahy jsou založené na vzájemné intimitě a rovnosti partnerů, kde vzájemné pochopení a úcta hrají důležitější roli než vyjadřování lásky a péče. Ani sex už není spojován s manželstvím a páry si vyjednávají vlastní pravidla sexuálního chování ve znamení *budeme si dělat, co se nám zlíbí*. Vztahy jsou křehčí, ale současně více vzájemně uspokojivé. Vztahy jsou křehčí z toho důvodu, že masová spotřeba podporuje egoismus v jednotlivcích a lidé tak touží po sebe-realizaci a sebe-uspokojení, takže láska, péče i vzájemné porozumění jsou ve vztazích ohroženy [Jamieson 1998: 19].

1.3.2. Čistý vztah a nezávaznost

Moderní intimní vztah je založený na rovnoprávném postavení a svobodné volbě partnera. Giddens ve svém textu *Proměna Intimity* (2012) hovoří o čistém vztahu, což je moderní

podoba „klasického“ vztahu. Je založen na romantické lásce a vyznačuje se rovnoprávným postavením partnerů a láskou založenou na demokratické sociální smlouvě, takže je udržován pouze v případě, že je pro oba partnery prospěšný a jsou v něm spokojení.

Giddens je kritizován za to, že je jeho koncept čistého vztahu moc idealistický, protože nebere v potaz možné komplikace v podobě závazků, jako jsou děti nebo například společná hypotéka. V takovém případě už podle Baumana není tak jednoduché vztah ukončit, i když není uspokojivý, což by se v případě čistého vztahu mělo udělat. Podle Baumana navíc takovému vztahu chybí přesně to, co lidé v milostném vztahu očekávají a chtějí – důvěra a péče [Bauman 2013: 94].

Svobodná volba, kterou jedinci v moderních společnostech mají, je jednou z příčin toho, proč se vyhýbají závazkům. Dává jim totiž možnost vztah kdykoli ukončit. V době konzumerismu je totiž závazek volnější, než býval v tradičních společnostech, takže manželský slib „*být spolu až do smrti*“ se pak často zdá jako pouhá past, které je se lepší se vyhnout [Bauman 2013: 90].

Koncept sebe-realizace je mocnou institucí a kulturní silou, který motivuje lidi odejít z neuspokojivé práce, manželství či partnerského vztahu v touze nalézt a uspokojit vlastní já [Illouz 2012: 100].

Proměnou moderních partnerských vztahů v pozdně moderních společnostech se zabývá český sociolog Tomáš Katrňák. V *Článku Moderní partnerské vztahy a jejich proměna v době pozdní modernity* (2000) tvrdí, že vzájemná intimita je nahrazena kvalitou času strávenou s partnerem a v období pozdní modernity tak není důležité, kdo je náš partner, jako spíš to, jak se s ním cítíme [Katrňák 2000: 314]. V současných západních společnostech jsou podle něj patrné nové partnerské strategie, které se začínají odlišovat od vztahu, který označuje Anthony Giddens jako čistý vztah.

„V době pozdní modernity proniklo pojetí změny do partnerského soužití, které přestalo být vnímáno z hlediska dlouhodobé perspektivy – manželství. Od nynějška naopak platí, že namísto hledání pravé romantické lásky dláždící cestu k bráně manželství, usilují ženy a muži o to, aby získali co nejvíce sexuálních zkušeností, příliš se nevázali na jednoho partnera a byli stále otevřeni nové milostné volbě, která je řízena především sexuální přitažlivostí. Ta hraje v partnerských vztazích doby pozdní modernity jednu z nejdůležitějších rolí“ [Katrňák

2000: 314]. Podle Katrňáka nejsou partnerské vztahy v pozdně moderních společnostech budovány na společně sdílené intimitě a jsou proto křehčí a pouze dočasné. Zároveň jsou ale více uspokojivé a „vedou k mnohem větší partnerské toleranci, respektu a vzájemnému uznání“ [Katrňák 2000: 314].

1.3.3. Láska jako komodita

Na lásku lze proto také pohlížet jako na spotřební komoditu. Spotřeba je v dnešní společnosti založena na nedostatku, dlouhodobé touze po zboží, která ale nikdy nebude plně uspokojena [Illouz 2009: 381]. Touhy jsou kulturně utvářené a od 20. století je spotřeba podporována drážděním představitosti pomocí reklam, obchodních domů, filmů, magazínů, či katalogů a s tím uměle vytvářenými módními ikonami, symboly konzumní společnosti [Illouz 2009:383].

Illouz zkoumá jak na romantickou lásku působí růst masové spotřeby. Touha po užívání a experimentování, která je projevem uvolněnější sexuální morálky či hledání emoční intimity, je systematicky zpracována v rámci volnočasového průmyslu a romantické cítění se stává pouze další komoditou, po které toužíme, protože v západní kultuře je romantická láska spojována s osobním štěstím, kterého chtějí všichni dosáhnout [Illouz 2012: 91]. Romantické vztahy se tak stávají komoditou produkovanou jako na běžícím páse, aby mohly být spotřebovány rychle, efektivně, levně a ve velkém nadbytku.

Sdílet život s druhou osobou je věčná romantická představa spojená s láskou v 19. století. Romantická představa vzít si někoho z lásky ale přichází do konfliktu se sexuální svobodou, kterou v dnešní době máme a liberalizace intimity a sexuality s sebou přinesla zmatení z toho, kam umístit lásku ve světě plném sexu, protože intimita se stala spotřebním zbožím. V současné době je televize zaplavena příběhy o lásce, protože ta se stala společně se sexem *best-selling* taktikou. [Blum 2005: 335].

V dnešní konzumní společnosti se ale vyskytuje tendence neustále hledat někoho lepšího a lidé se tak stávají pouze objekty spotřeby ohodnocenými podle toho, co nám mohou nabídnout. Ekonomická maximalizace zisku se tak promítá i do vztahů a pokud zjistíme, že

nám partner nedává to, co potřebujeme, není nijak složité najít jiného partnera, který naše potřeby uspokojí, alespoň na chvíli [Illouz 2012: 95].

2. METODOLOGIE

2.1. Cíle a výzkumné otázky

Mým cílem je prozkoumat podobu současných milostných vztahů s ohledem na roli milostného zklamání. Zaměřím se na souvislost mezi sněním o romantické lásce a láskou, které se mladým ženám reálně dostává v rámci partnerského milostného vztahu.

Chci zjistit, o jakém partnerovi a vztahu mladé ženy sní, na základě, čeho se tyto představy utváří, a zda se během života proměňují.

Zajímá mě, jestli jsou ve skutečném partnerském vztahu tyto představy naplňovány, a pokud nejsou, jaké to má důsledky pro vztah.

Vzhledem k tomu, že s romantickou láskou jsou spojovaná milostná zklamání, je jedním z mých cílů prozkoumat, co je příčinami zklamání v partnerském vztahu, a jak se se zklamáním ženy emočně vypořádávají.

Stanovila jsem si proto následující výzkumné otázky:

1. Jaké ideály a romantické představy o partnerech se objevují ve snění o lásce mladých žen?
2. Odkud se tyto představy berou?
3. Jak vypadá realita vztahu?
4. K čemu střet představ a reality vede?
5. Jaké jsou příčiny milostného zklamání?

2.2. Metoda výzkumu

Rozhodla jsem se provést kvalitativní výzkum z toho důvodu, že jsem neměla na začátku výzkumu stanovené hypotézy.

Výzkum jsem se prováděla pomocí polo-strukturovaných výzkumných rozhovorů⁴, protože jsem předpokládala, že moji informátoři budou mít odlišné zkušenosti se vztahy a nebude možné zachovat stejnou strukturu u všech rozhovorů. Zároveň jsem se ale se všemi informátory potřebovala dotknout stejných témat, proto jsem stanovila tematické okruhy a orientační otázky, jejichž znění i pořadí jsem přizpůsobovala situaci. Otevřenější struktura mi zároveň poskytla možnost doptávat se na informace, které mě napadaly během rozhovoru, a nebyla jsem nucena se těchto zajímavosti vzdát, abych dodržela předem stanovenou strukturu.

Zvolila jsem taktiku Kaufmannova *chápacího rozhovoru* právě kvůli povaze otázek směřující k získání intimních a důvěrných informací. Držela jsem se rady Kaufmanna, abych jako výzkumnice vystupovala zdrženlivě a taktně, aby informátor cítil, že poskytnutý rozhovor je pro mě důležitý. Snažila jsem se projevovat informátorovi sympatie a rozhovor vést empaticky, což mělo v informátorovi vzbudit důvěru vůči mojí osobě a ujistit ho, že se o jeho pocity a názory opravdu zajímám a snažím se mu porozumět [Kaufmann 2010: 60-61]. Kaufmann zmiňuje, že k tomu, aby mohl výzkumník správně porozumět svému informátorovi, je nutné, aby ponechal stranou vlastní názory a pojmové kategorie a myslel v konceptech samotného informátora.

Podle Kaufmanna je při tomto typu rozhovoru vhodná diskrétní, avšak osobní účast, a je žádoucí neomezovat se na kladení otázek, ale také se smát, lichotit, stručně vyjádřit svůj názor, nebo dokonce kritizovat a vyjadřovat nesouhlas [Kaufmann 2010: 62].

⁴ Viz. **Příloha 1:** Scénář polo-strukturovaných rozhovorů

2.3. Reflexe výzkumnické pozice

Vzhledem ke Kaufmanově doporučení nezůstat u hloubkových rozhovorů nestranným výzkumníkem je nutné definovat mou roli výzkumnice.

Při každém výzkumu je totiž důležité brát na vědomí roli, jakou má samotný výzkumník ve výzkumu a jaký dopad do může mít na výsledky. Pozicí výzkumníka se zabývá například Pierre Bourdieu v článku *Zúčastněná objektivizace: Huxleyeho přednáška* (2003) publikovaného v Biografu. Každý výzkumník by při objektivním zkoumání měl, co nejpřesněji definovat svou pozici v terénu, a být si vědom možných omezení, které mu jeho osobnost, původ, či životní zkušenosti přináší.

Považuji za výhodu, že jsem žena a dotazovala jsem převážně ženské informátorky na téma partnerských vztahů a lásky, o kterém se ženy obvykle rády rozpovídají. Navíc jsem k získání sympatií a důvěry, které obvykle znamenají uvolněnější atmosféru a důvěrnější informace, využila vlastních zkušeností, myslím tím, že když mi informátorky vyprávěly o svých vztazích a já měla podobnou zkušenost, rozhodla jsem se o ní s nimi podělit také, což mělo vytvořit důvěrnější atmosféru a zároveň jsem jim tím chtěla dát najevo, že jim rozumím a chápu jejich stanovisko. Navíc jsem se velmi snadno dokázala vžít do jejich situace, a představit si, jak se v dané situaci, o které vypráví, cítily.

Přesto jsem se ale snažila vyhnout hodnocení jejich chování ve vztahu stejně jako chování partnera, protože mi byl poskytován pouze jeden pohled a mě jako výzkumnici nenáleží nikoho soudit, ale žádná z informátorek ani můj názor znát nechtěla.

Ani u mužských informátorů mi nepřišlo, že by byli zdrženliví, co se týče odpovědí, ale právě naopak. Oba muži hovořili otevřeně a výborně doplňovali rozhovory s ženskými informátorkami.

2.4. Výběr informátorů

Vzhledem k tématu práce, které je zaměřené na snění o lásce, jsem se za své informátory zvolila české mladé ženy, a to z toho důvodu, že z vlastní zkušenosti vím, že partnerské vztahy jsou velmi častým konverzačním tématem mezi kamarádkami. Rozhodla jsem se ale provést výzkumné rozhovory i se dvěma muži, protože během zkušebního rozhovoru s informátorkou, když jsme hovořily a problémech ve vztahu, mi řekla, že si myslí, že její partner by na to měl jiný názor a musela bych se zeptat jeho. Uvažovala jsem poté výzkum provádět pouze se zadanými informátory a rozhovory vést s oběma partnery. Nesetkala jsem se ale s nadšením ani ochotou partnerů, u většiny párů, které jsem požádala, byl jeden z nich zdráhavý, tak jsem od tohoto záměru upustila.

Informátory jsem začala vybírat účelově. Zkušební rozhovory jsem provedla se dvěma kamarádkami, a následně jsem oslovila další známé s ohledem na jejich věk, abych případně měla srovnání, zda se charakter snění o lásce mění s věkem žen. Dvě informátorky jsem získala metodou sněhové koule tak, že jsem od dvou informátorů dostala kontakt na jejich známé, kteří dobrovolně vyjádřili zájem účastnit se mého výzkumu, jež jsem s radostí využila.

Věkovou kategorii informátorů 20-30 let jsem vybrala z toho důvodu, že jsem předpokládala odlišnosti v přístupu k lásce a partnerským vztahům v závislosti na věku a zkušenostech jednotlivých účastníků výzkumu. Kromě věku byla kritériem výběru informátorů skutečnost, že prožili milostný vztah.

Výhodou účelového výběru známých je snadné sehnání ochotných účastníků výzkumu a už předem navázaný vztah s nimi, který je s ohledem na citlivé informace předpokladem pro uvolněnější rozhovor. Současně s tím je ale možné riziko, že právě z toho důvodu, že se známe, budou lehce poupravovat informace ze strachu, co si o nich budu myslet, nebo jak tyto informace využiji. Abych co nejvíce eliminovala strach informátorů otevřít se, ujistila jsem se, že budu dodržovat etické zásady, a ve vhodný moment jim o sobě zkusila také něco důvěrného sdělit.

2.5. Charakteristika informátorů

Natálie: 21 let, zadaná, studentka

Agnes: 22 let, zadaná, studentka a asistentka v marketingové firmě

Vendy: 22 let, nezadaná, studentka a asistentka v účetní firmě

Beáta: 21 let, nezadaná, studentka a asistentka prodeje v prodejně sportovního zboží

Stella: 27 let, zadaná, specialistka na sociální sítě

Paula: 30 let, nezadaná, Process Documentation Expert

Eliška: 23 let, zadaná, studentka a moderátorka v mediální společnosti

Mohammed: 27 let, nezadaný, data analytik

Constantine: 24 let, nezadaný, praktikant na oddělení technického nákupu

2.6. Etika výzkumu

Abych dodržela etické zásady výzkumu, všechny informátory jsem seznámila s účelem a průběhem výzkumu a požádala je o podepsání informovaného souhlasu⁵ o dobrovolné účasti ve výzkumu. Informátory jsem ujistila, že jimi poskytnuté informace jsou důvěrné a budou využity pouze k účelům bakalářské práce.

Všechny rozhovory jsem nahrávala na diktafon a účastníci byli informováni o tom, že výzkumný rozhovor mohou kdykoli ukončit, nebudou nuceni odpovídat na otázky, na které nechtějí a byla jim nabídnuta možnost přerušit nahrávání při odpovídání na nějakou z otázek, či sdělování informací, které nechtějí, aby existovaly na hlasovém záznamu.

Identity účastníků byly anonymizovány a v bakalářské práci jsou uváděni pod pseudonymy.

⁵ viz **Příloha 2**: Vzor informovaného souhlasu

2.7. Charakteristika rozhovorů

Provedla jsem 9 výzkumných rozhovorů, 7 z nich se ženami a 2 s muži. Trvaly zpravidla kolem hodiny, nahrávka nejkratšího rozhovoru trvá 49 minut a nejdelší 1 hodinu a 36 minut.

První dva rozhovory se ženami byly zkušební a po jejich provedení jsem se rozhodla pozměnit výzkumnou otázku, jak zmiňuji v úvodu práce, nicméně jsem z nich získala dostatečně kvalitní data, abych je mohla využít k analýze.

Místo konání rozhovoru vybírali samotní informátoři. Ve dvou případech se rozhovor odehrával u nich doma a s ostatními informátory jsem byla v jimi zvolené kavárně. Na úvod jsem se všemi informátory zdvořile konverzovala, aby se informátoři uvolnili a rozpovídali. Poté jsme přešli k výzkumnému rozhovoru, před kterým jsem jim vysvětlila, o čem bude má bakalářská práce a jak budu s jimi poskytnutými informacemi pracovat. Poté jsem je požádala o podepsání informovaného souhlasu. Všichni informátoři mi povolili rozhovor nahrávat na diktafon v telefonu.

K přerušení rozhovoru došlo ve 2 případech. V prvním případě se informátorka na chvíli poddala emocí, takže jsme si daly krátkou přestávku od nahrávání, změnily téma hovoru a bylo jí nabídnuto, že nemusíme pokračovat. Asi po pěti minutové pauze jsme se vrátily k dotazování a informátorka mi dovyprávěla část příběhu, kvůli které jsme rozhovor přerušily. Druhá informátorka využila možnosti odpovědět mimo záznam, takže jsem si její vyprávění v bodech poznamenala ručně, ale snažila se dodržet její formulace.

Ostatní rozhovory probíhaly bez přerušení.

2.8. Metoda zpracování dat

Jako metodu zpracování dat jsem zvolila obsahovou analýzu autobiografických vyprávění mých informátorů. Pomocí doslovného přepsání rozhovorů jsem si připravila data pro následnou analýzu pomocí otevřeného kódování, kdy jsem hledala klíčová témata vztahující se k výzkumným otázkám.

„Otevřené kódování je část analýzy, která se zabývá označováním a kategorizací pojmů pomocí pečlivého studia údajů“ [Strauss a Corbinová 1999: 43]. Během otevřeného kódování dochází k neustálému kladení otázek, hledání souvislostí mezi jednotlivými pojmy, porovnávání pojmů a hledání podobností či odlišností zkoumaných jevů. Podobné události a případy jsou označeny a seskupeny do kategorií.

Nevýhodou otevřeného kódování je jeho subjektivita při vytváření závěrů, právě kvůli zobecněným pojmům. Je proto nutné mít na paměti, že *„každý z nás vnáší do analýzy údajů svou předpojatost, své domněnky, vzorce myšlení a znalosti získané zkušeností a z literatury, které nám mohou zabraňovat, abychom v údajích viděli to důležité“* [Strauss a Corbinová 1999:

68].

Při důkladném čtení přepisů rozhovorů jsem podle výzkumných otázek kódovala jednotlivé jevy týkající se požadavků na partnera, problémů ve vztazích a jejich důsledků a souvislosti mezi nimi pomocí jednoduchých pojmů. Tyto pojmenované kódy jsem vzájemně porovnávala a slučovala, protože se mnohdy týkaly podobných jevů anebo stejných jevů pouze v různých dimenzích. Kódy jsem seskupovala do větších skupin podle jejich významu a z těchto skupin vytvořila 3 hlavní kategorie vztahující se k výzkumným otázkám.

V následující analytické části představuji hlavní zjištěné kategorie, prostřednictvím kterých chci zodpovědět výzkumné otázky.

3. ANALYTICKÁ ČÁST

Poznatky z analýzy jsem rozdělila do následujících kategorií. Jedná se o kategorie představy, realita a milostné zklamání.

První kategorie zahrnuje dvě podkategorie. Jsou jimi představy o ideálním partnerovi a původ představ. Pomocí této kategorie zodpovídám výzkumné otázky:

1. *Jaké ideály a romantické představy o partnerech se objevují ve snění o lásce mladých žen a*
2. *Odkud se tyto představy berou?*

Druhá kategorie se týká reality vztahu. Zaměřuji se na důsledky, jaké má střet představ a reality pro vztah, a jak si ve vztahu informatorky počínají, když partner neodpovídá vysněnému ideálu. Prostřednictvím této kategorie odpovídám na výzkumné otázky:

3. *Jak vypadá realita vztahu?*
4. *K čemu střet představ a reality vede?*

Poslední kategorie popisuje milostná zklamání v životech mých informátorek a poskytuje odpověď na výzkumnou otázku:

5. *Jaké jsou příčiny milostného zklamání?*

3.1. Představy

3.1.1. Ideální partner v představách

Agnes má o svém vysněném partnerovi konkrétní představu: „*já snila přesně jako o příteli, se kterým budu chodit na akce, kterej mě podpoří, bude mě mít rád, což se propojuje s tím, že jsem si představovala sebe jako úspěšnou, když máš vedle sebe partnera, kterej Tě podrží a tvoří s Tebou dokonalej pár, kterej se podporuje a kterej má stejný názory.*“ Chce milujícího partnera, který ji podporuje v sebe-realizaci a se kterým si rozumí. Její výčet představ ale zdaleka neshrnuje všechny představy o ideálním partnerovi. Souhrnný obraz ideálního partnera mých informátorek představuji níže.

Eliščin partner musí být empatický a musí jí poskytovat oporu: „*To je pro mě hodně důležitý jako, protože jsem strašně upovídanej člověk a potřebuju, aby mě ten člověk vyslechnul a měl mi na to co říct, no“ a „asi abych měla někoho, o koho se můžu opřít.“*

Paula zase sní o příteli, který ji respektuje a neomezuje: „*já potřebuju svobodu na nějaký svoje aktivity, aby mě ten člověk respektoval, aby si mě vážil.*“

Stellini vysnění partneři ji berou jako sobě rovnou a nestavějí ji do stereotypní role ženy v domácnosti: „*(...), nechtěl mě úplně vyslechnout, takže ze všeho dělal, že jsem hysterka, a nechtěl mě pochopit a já bych chtěla spíš takovýto rovnocenný partnerství.*“

Moje informátorky sní o partnerovi, který je má rád. Chtějí, aby jim lásku vyjadřoval slovy a dokazoval tím, jak se k nim chová: „*já to potřebuju slyšet, takže aby dokázal říct, anebo to dokázal ukázat, že mě má rád.*“ (Beáta)

Paula by chtěla od partnera, aby jí lásku dokazoval svým chováním, ale nepotřebuje k tomu žádná velká gesta: „*On mi třeba namaloval srdíčko na papírek a nechal mi ho na monitoru, nebo mi tam nechal čokoládku, tohle mě potěší o hodně víc než slova třeba, já jsem tady ten typ, no.*“

Stella chce partnerskou lásku poznávat z chování, protože slova *miluju Tě* mohou ztratit svůj význam, když je bude partner říkat moc často: „*důležitější je, že se ráno vzbudíš, a usměješ se na toho druhýho, dáš mu pusku a přineseš mu snídani, takže si myslím, že ve svý podstatě*

ty činy jsou vejš. Ty slova by neměly ztratit ten význam, čím míň tohle konkrétně říkáš, tak tomu pak víc věříš, a je to mnohem cennější.“

Vendy vysněný partner je takový, který na vztahu spolupracuje a tím jí dává najevo, že ji má rád: *„já nepotřebuju asi žádný přeslazený gesta, myslím, že úplně stačí odpovídat na zprávu a nějak spolupracovat v tom vztahu.“*

Agnes chce partnera, který se o ni bude zajímat: *„vyžaduju, aby se o mě zajímal prostě, aby jako takový ty prostě maličkosti, že když mu něco napíšu, aby se jako doptal, co a jak, prostě potřebuju, aby se jako zajímal o to. I o to, jak se cejtím.“*

Důležitá pro mé informátory je i partnerova atraktivita. Vendy sní o muži konkrétního vzhledu: *„já bych chtěla blondáka, je to takovej můj tajnej sen (smích), ale mě prostě blondáci nechtěj, já se jim nelíbím.“*

Beátin ideální partner ji ale nepřitahuje pouze vzhledem: *„Dřív jsem měla takový představy, že prostě, že musí bejt vysokej, musí bejt jako krásnej, musí bej svalnatej, a teď jsem od toho tak jako upustila, protože teď jsme potkala jednoho staršího kluka, kterej není žádnéj extra krasavec, ale má charisma (...).*

Eliška sní také o charismatickém muži: *„(...) musí mě ten člověk zároveň přitahovat, no. Ale to souvisí jako i s charisma a tím, co v sobě ten člověk má.“*

Všechny moje informátorky chtějí partnera, se kterým mají něco společného, ať už smysl pro humor, zájmy nebo názory.

Beáta sní o muži se stejným smyslem pro humor: *„stejněj humor jako já, to je pro mě asi jako fakt markantní, ten humor.“*

Zatímco pro Vendy je důležitá společná představa o podobě vztahu: *„aby taky měl tu představu, že ve vztahu mají bejt dva lidi.“*

Vysněný partner Agnes má stejné názory na důležité věci: *„abysme měli nějaký společný názory. Ne ani tak zájmy, to ani není tak potřeba, ale spíš názory, že když já mám na to takovejhle názor, tak aby měl na to stejnej, že jo, na takový ty důležité věci.“*

Ideální partner Agnes nemusí mít stejné zájmy jako ona, ale Paula chce, aby je měl: „*to je hrozně důležité, to už jsem zjistila, takže určitě, abychom měli nějaký společný koníčky.*“

Pro Stellu jsou důležité politické názory: „*a určitě i politický názory, to je pro mě důležité, no aaa tady ty věci, že určitě, někýho voliče komunistů nebo SPD bych určitě nebrala.*“

Beáta chce partnera, který je spolehlivý: „*(...), dokáže třeba držet slovo, když mu něco řeknu a dokáže držet tajemství. Nemám ráda, když někomu něco řeknu a za chvíli to ví celý město.*“

Stella sní ještě o věrném partnerovi, který s ní bude upřímně komunikovat: „*(...) určitě by měl být věrný, říkat prostě pravdu (...) tak jako celkově být normálně otevřený, upřímný, určitě by měl umět komunikovat.*“

Mé informátorky vedle sebe chtějí partnera, kterému mohou důvěřovat, na kterého se mohou spolehnout a opřít se o něj v těžkých chvílích. Partnera, který si jich váží, považuje jejich názory za stejně důležité jako své vlastní a respektuje jejich potřeby. Muže, který je dokáže vyslechnout a porozumět jim, který je nenechá pochybovat o tom, že je má rád, a dokazuje jim svou lásku zájmem a péčí o ně. Jejich ideální partner je člověk, se kterým mají společný pohled na svět, společné názory či zájmy a který s nimi chce trávit svůj volný čas. Musí je také přitahovat buď vzhledově, anebo svou osobností a svým charisma.

3.1.2. Původ představ

U Pauly je představa o tom, jak by měl její partner vypadat, ovlivněna romantickými filmy: „*jestli ono to nebude částečně z těch filmů no, asi jo, asi ne jako takhle přehnaně, nebo záleží asi i na tom věku, určitě, když jsem byla mladší, tak jsem to dost hltala, a věřila tomu, že to takhle musí být.*“ Když viděla, jak vztahy fungují ve filmech, snila o tom, že to takhle bude i ve skutečnosti.

Filmy se podepsaly i na představách Stelly, ale s přibývajícím věkem a zkušenostmi zjistila, že ve skutečnosti to možná tak ideálně neprobíhá: „*No hele, tak jako určitě, alespoň v tom období, nevím, jedenáct až patnáct, určitě (...) dneska to беру tak jako s rezervou spíš.*“

Zkušenosti z prožitých vztahů se odrazily i na představách Pauly, protože zjistila, jak nechce, aby se k ní partner choval a jak ho nenechá se k sobě chovat: „*chlapi se k nám chovají tak, jak jim dovolíme samy, (...) já jsem tomu poslednímu dovolovala až moc a on to věděl a zneužíval to ve svůj prospěch, takže (...) teď to poslední беру jako ponaučení no.*“

Eliška věří na lásku jako z romantických vztahů, protože má známé, kteří lásku jako z filmu prožili. „*Já mám romantický filmy ráda a myslím si, že to jako je i reálný, spousta lidí má takový docela romantický příběhy seznámení nebo jak spolu jsou, takže asi jo*“. Když tedy ve svém okolí vidí fungující vztahy, tak věří tomu, že je možné takový vztah mít také.

Podle Agnes to nejsou pouze romantické filmy, ale i sociálních sítě, které utváří představy o tom, jak může vypadat vztah. Jenže stejně jako v případě romantických filmů je veřejně prezentováno jenom to růžové, ale skutečnost, jak ten vztah vypadá mimo online svět, nevidíme: „*nemyslím si, že to беру z těch filmů, i když asi jo, ale tak ono to i vidíš na sociálních sítích, ty páry vypadají, že jsou spolu strašně šťastný a nevidíš to pod tím (...) a to se ti líbí a chceš to taky, ale nevíš, jak je to ve skutečnosti.*“ O tom, že nevidíme, jak pak vztah vypadá ve skutečnosti, hovoří Eliška v souvislosti s romantickými filmy: „*v tom filmu jako prostě skončí ta akce, do který už se nevejdou věci, který se dějou za zavřenýma dveřma doma, no. Jasně, tam je jenom to růžový.*“

Jako vzor, podle kterého si utváříme představu o tom, jak partnerský vztah funguje, bývá obvykle považován vztah rodičů, případně jiných blízkých.

Stella má ve svých rodičích příklad páru, který je pro sebe stvořený: „*(...) moji rodiče jsou odjakživa ta nejlepší předloha, jakou kdo může mít. A ta laťka je tak hrozně vysoko, že já s tím celej život bojuju. Že vlastně já každej problém, kterej mě potká v jakýmkoli vztahu, tak k tomu mám tendenci to vztahovat a říkám si (...) že ten vztah můj nebude jako jejich a že to je špatně, protože (...) ti to dává do hlavy věci, jak by to mělo bejt, a ty to dodržíš no, takže ti to jako dává tu představu.*“

Pro ty, jejichž rodiče ideální vztah nemají, je pak tento vztah spíše odstrašujícím příkladem a kazí jim iluze o lásce: „*moje přítelkyně nemá tátu celej život, on jí ani nechtěl, a když ta máma byla těhotná, tak jí nadával, že je děvka (...) a máma jí vlastně nevychovala v tom, co je láska, protože neměla štěstí na chlapy, takže jí jako vychovala v tom, že láska je taková unreal věc trochu.*“ (Stella)

Beáta si utváří představy podle toho, co se jí líbí na vztazích v jejím okolí: „*Třeba ta kamarádka má teď pětiletej vztah už, je stejně stará jako já a maj úplně, už spolu bydlej, a mě se to tak hrozně líbí.*“

Mohammed si z okolních vztahů naopak bere příklad, jak by nechtěl, aby jeho vztah fungoval. „*Neřek bych úplně, že bych k něčemu vzhlížel, naopak vím, co bych dělat nechtěl.*“

Podíl na představách mých informátorek má i samotná společnost, které nám vštěpuje, jak by měl správný vztah vypadat. Stella hovoří konkrétně o sexuální stránce vztahu: „*myslím si, že to není tak důležitý tak jak v globálu, jak se to někdy podává, nebo respektive jsme asi vychovaný tou společností, že to tam bejt musí, a že to musí bej nějak často.*“ (Stella)

Romantické filmy ovlivňovaly představy o vztazích mých informátorek spíše v mladším věku a s tím, jak prožívaly své první lásky, jim tyto představy začaly připadat méně reálné. Prožité zkušenosti ovlivňují to, jak se informátorky chovají v dalších vztazích a mění i jejich požadavky na partnera, protože se ze vztahů poučily, a ví, co si od budoucího partnera nenechají líbit.

Nejsou to pouze romantické filmy, ale i sociální sítě, kde druzí prezentují vlastní vztahy, a na základě této prezentace získávají informátorky představu, co by také chtěly.

Na formování představ informátorek se podílí i okolní páry, ze kterých si berou příklad. Pokud informátorky vidí, že se jejich rodiče milují i po tolika společných letech, mají dobrý základ pro to věřit, že láska existuje. Vzory ale mohou být i v negativním smyslu a informátorky si z nich pak berou to, jak by nechtěly, aby jejich vztah probíhal. Na představách mých informátorek se odráží jak výchova rodičů, tak i společnosti. Společnost jim totiž poskytuje obecný vzorec vztahu, který například určuje, jak často by měl být ve vztahu sex, aby byl vztah považován za fungující.

3.1.3. Diskuze představ o ideálním partnerovi a jejich původu

Představa o ideálním partnerovi mých informátorek se nápadně podobá tomu, jak je ideální partner zobrazován v ženských časopisech nebo článkách na internetu. Stačí si do internetového prohlížeče zadat slovní spojení *ideální partner* a výsledky nás zaplaví řadou

článků, které nám radí, jak si vybrat ideálního partnera, například podle znamení zvěrokruhu nebo třeba, co by měl partner splňovat, aby partnerský vztah fungoval nebo jak poznáme, že to je ten pravý muž.

Příkladem může být článek zveřejněný v rubrice životní styl internetového deníku eurodeník.cz. Článek se jmenuje *10 vlastností ideálního muže*. Je uveden následovně: „*Nikdo není dokonalý, to všichni víme. Jenže když se zamilujeme, najednou se nám ten druhý zdá nejúžasnější na světě. Jak čas běží, můžeme ale začít pochybovat. Je tohle ten pravý člověk pro společný život? Následující seznam vám pomůže objektivně zhodnotit, nakolik je váš partner ideálním*“ [www.eurodenik.cz]. Následuje seznam vlastností, které by měl partner ideálně mít. A článek končí odstavcem: „*Samozřejmě, každý z nás si představuje svou ideální polovičku jinak. Pro každého z nás jsou podstatné jiné věci, každý máme jiné preference, podle kterých si volíme životního. To hlavní je jedno – najít někoho, pro koho budete vždy na prvním místě, a kdo bude vždy prioritou pro vás. To je základ šťastného vztahu.*“

Ačkoli se v některých požadavcích informátorky rozcházejí, např. Paula potřebuje, aby měli s partnerem společné koníčky, zatímco pro Agnes jsou důležitější společné zájmy, základní požadavky jsou u informátorek stejné.

To, co moje informátorky vyžadují od partnera a vztahu, shrnuje socioložka Lynn Jamieson jedním slovem. Intimita. Intimitou je v jejím pojetí myšlen „*specifický způsob myšlení, milování a pocitu blízkosti s druhým*“⁶ a ideální partner by podle Jamieson měl umět naslouchat, komunikovat, sdílet s námi přesvědčení a projevovat city [Jamieson 1998: 1]. A jak vyplývá z rozhovorů, je to právě to, po čem moje informátorky touží. K tomu, aby je partner mohl ale skutečně poznat a pochopit, je třeba důvěra, aby se mu mohly plně otevřít. Víra v to, že partner jejich důvěru nezradí, je dalším projevem intimity [Jamieson 1998: 9].

Na utváření ideálních představ se tedy podílí společnost a kultura, ve které jsme vychováváni. Masová média nám podsouvají romantické příběhy, ať už ve filmech, knihách, článcích nebo reklamách a těmto příběhům není možné uniknout. Ve společnosti je pak na základě těchto příběhů utvářen ideální vzor, jak by měl vztah fungovat, a ovlivňuje tak představy o tom, co chceme ve skutečnosti. Jak zmiňuje Jamieson, dnešní doba je

⁶ Vlastní překlad. Originální znění: „What is meant by intimacy is often a very specific sort of knowing, loving and „being close to“ another person“ [Jamieson 1998: 1].

charakteristická vystavováním příběhů publiku prostřednictvím filmů, článků nebo reklam a tyto příběhy jsou zdrojem témat, stereotypů, a soudů týkajících se rodičovství, přátelství, sexu, randění, manželství nebo milování, které formují naše představy tak, že je buď přejímáme anebo odmítáme [Jamieson 1998: 11]. Na to, jak dosáhnout ideálního vztahu, jsou k dispozici opět poměrně přesné kuchařky. Paula zmiňuje knihu Miguela Ruize *Láska, vztahy, přátelství* (1999), která je receptem na vlastní štěstí. Tato literatura je ale stejně jako filmy produkována konkrétní společností a tyto příručky tedy pouze následují soubor společensky sdílených pravidel [Jamieson 1998: 5].

Na utváření představ o lásce mají podíl i lidé z jejich okolí. „*Mezilidské vztahy nás učí lásce i nenávisti, dominanci a podřízenosti, ale i snaze o spolupráci*“ [Jamieson 1998: 3]. Na představách se tak odráží zkušenosti jak z předchozích, tak i z okolních vztahů, díky kterým informatorky získávají představu o tom, jaké vztahy a partnery by chtěly nebo nechtěly.

3.2. Realita vztahu

3.2.1. Partnerské problémy

U Elišky došlo k tomu, že se partner přestal snažit: „*co mě na něm štve je, že čím dál tím víc rezignuje na lidi a je radši doma spokojenej, což byl teda vždycky, ale na začátku vztahu se snažil kvůli mně a překonával se no (...) to, jakej byl ze začátku romantik, se přeměnilo v to, že je teďka jako absolutně línej se o něco snažit, a ke všemu ho musím dokopávat, no.*“ Dříve se kvůli ní partner překonával a snažil se pro ni dělat hezké věci. Jenomže s tím, jak zamilování odeznívало, začala upadat i partnerova snaha.

Vendin přítel nebyl ochotný pracovat na problému, když mu o něm říkala: „*hodně pil a choval se jako idiot, a pro něj to byl naprostý smysl života, party a alkohol a bylo to v podstatě pro něj nevypustitelný ze života, tak to si myslím, že jsem ... jo, to jsem fakt omílala pořád.*“ A nezměnil to, „*protože to považoval jako za úplně banální věc, jakože ... anebo kouření. Říkal mi rok, jak přestane. Prej, jo, já přestanu, dej mi čas do Vánoc. Samozřejmě se nic nestalo, vůbec nic.*“

Stellin partner nebral její problémy vážně: „*nechtěl mě úplně vyslechnout, takže ze všeho dělal, že jsem hysterka, a nechtěl mě pochopit.*“ V tom byl jejich problém, protože Stella chtěla rovnocenné partnerství, zatímco její přítel ne: „*já jsem tam viděla asi nějaký vzor u něj v rodině, že jeho máma je taková služka a všechno za něj dělá, a mě přišlo, že on tohle to stejně bude vždycky chtít.*“

Natálie s partnerem zjistili, že se k sobě nehodí, protože mají jiné představy: „*(...) takový problémy, který pak vyplouvaj, když zjišťuješ, že jste úplně jiný a každé chce něco úplně jinýho (...).*“

Vendin vztah byl komplikovaný už jen tím, že byl na dálku. V období zamilování jim vzdálenost nevadila, protože se na sebe o to víc těšili, jenomže jak zamilování vyprchávalo, vzdálenost začala být překážkou a došlo u nich k odcizení: „*my jsme se viděli v nejlepší případě jednou za měsíc, a u mě to potom vplynulo tak, že já už jsem ho přestala mít ráda, a pokaždý, když jsem ho pak viděla, tak už jsem si říkala, ty jo, vždyť já ho neznám. A ze začátku to bylo jako fakt, že jsme se na sebe těšili a mělo to tu jiskru a takovej exotickéj ráz.*“

V Mohammedově vztahu se spojil problém vztahu na dálku s tím, že se jeho partnerka zamilovala do někoho jiného: *„No, tak ještě, než jsem odjel, tak jí začal pást jeden kluk ze střední, se kterým k sobě vždycky měli blízko a nikdy jim to jako nevyšlo, tak ještě když jsem byl tady, tak jsem to jako tak nějak korigoval (...) a rozhodně si myslím, že bylo jasné, že když tam někoho takovýho má, tak když budou problémy, tak bude utíkat k němu.“*

Když má vztah problémy a o jednoho z partnerů se zajímá někdo jiný, je podle Elišky jednoduché se do něj zamilovat, protože u něj vidí přesně to, co v současném vztahu postrádá: *„Když se o Tebe pak zajímá někdo jinej, tak vidíš chyby toho současného, a toho druhýho si tak jako zidealizuješ, protože má těch 10 %, který ten současnej nemá.“*

Stellin přítel s ní nechtěl trávit čas a ona se zamilovala do kamaráda, který ho s ní trávil: *„když on ho se mnou trávit nepotřeboval, když jsme mohli být spolu, a on radši jel támhle za klukama na fotbal, nebo pařil počítačový hry, tak já za to nemůžu, že tihle kluci se mnou vždycky šli na víno na kopec (...) takže se to stalo tak nějak samo, protože já jsem vždycky měla hroznej jako, jak to říct, prostě, mě vždycky přitahovali ti dobří kamarádi.“*

Beátě její partner začal zahýbat: *„vlezla jsem mu na mejl a našla jsem tam fotky od Jany, Jana je jeho bývalá holka, no (...) nebyly to úplně motokrosový fotky, byly to trošku takový ...její fotky, a taky jako různý mejly (...) asi jsem mu to řekla, no, a on, jakoby, pořád zapíral, že ona mu to poslala náhodou.“* Nevěru ale zapíral stejně jako přítel Pauly: *„Tak jsem mu ukázala tu fotku a on prostě ani neměl koule na to přiznat to a omluvit se, ano lhal jsem ti, jsem ženatej, já si myslím, že on ví, že já bych s ním nebyla, kdyby mi to řekl, takže to bylo asi nějaký chlapský ego, víš, jakoby, takže on to všechno zapřel, že to není pravda, a on si začal vymýšlet úplně nějaký příběhy.“*

V partnerských vztazích mých informátorek dochází k tomu, že jejich partneri přestanou splňovat požadavky a očekávání. Většina problémů, které informátorky popisují, pramení z toho, že partner nesplňuje požadavky, které popisují u partnera ideálního. Od jejich partnerů se jim tedy nedostává pochopení, podpory, neváží si jich anebo zjistí, že nemají společné názory a zájmy. Pokud si nerozumí a netráví spolu dostatek času, odcizí se a začnou toužit po někom jiném, který jim poskytne to, co od současného partnera nedostávají. To může vést k tomu, že se jeden z partnerů zamiluje do někoho jiného, což má v jejich případech za následek nevěry a rozchody.

Informátorky se snaží problémy ve vztazích řešit, ale pokud jejich partneři nespolupracují, problémy narůstají a živí nespokojenost informátorek. Pak je jen otázkou času, než se problémy nahromadí do neúnosných rozměrů a vztah nevydrží.

3.2.2. Řešení problémů

Jedním ze způsobů, jak se vypořádat s tím, že vysněný vztah neodpovídá realitě, je podle Mohammeda začít o problémech otevřeně komunikovat: *„jakmile začínáš bejt ve vztahu nespokojená, tak je dobrý to říct tomu druhýmu, protože dost často, ještě toho druhýho máš ráda, tak na tom můžete dost často jako nějak pracovat, zatímco, když mu to neřekneš, tak ono to samo nezmizí, no, to se samo většinou nijak nevyřeší, a pak už to jen bobtná, a to je jasný, že to skončí.* Mohammed považuje komunikaci za základ fungování vztahu, protože pokud člověk neví, že má druhý nějaký problém, nemůže to nijak řešit. A problém sám od sebe nezmizí, ale právě naopak.

I Eliška je přesvědčená o tom, že se na vztahu musí pracovat: *“to není o tom, že by někde po světě chodil jenom jeden jedinej člověk, kterej je Ti souzenej, podle mě je Ti těch lidí souzenejch víc, se kterýma by sis rozuměla, jen když ten vztah pěstujete, tak může vést k tomu, že vydrží. Jako, je tu nějaká osudovost, nebo je tu něco, co Tě spojí s tím člověkem, ale pokud se o to nebudete starat, tak to nestačí.”*

Dalším způsobem, jak se s problémem vypořádat je doufat, že se vyřeší sám, jako Agnes: *„Říkala jsem si, že to, že miluje jinou neznamena, že nemůže začít mít rád mě, tak jsem tak doufala.“* V jiném vztahu si namlouvala, že se nic neděje, ačkoli podvědomě tušila, že ano: *„uvědomovala jsem si to, že to asi není takový, jak má bejt, ten měsíc, ale jak jsem ho měla prostě ráda, tak logicky si říkáš, nééé, není to tak, ještě není konec, třeba se to zlepší, a třeba má jenom nějaký problém, já jsem si pořád říkala, že třeba má jenom nějaký svůj problém, a že mi to jen nechce říct, a že se to netýká mě. No, tak to nebylo tak no...“* V té době se ale samozřejmě trápila a věděla, že něco není v pořádku, jen si to odmítala připustit, protože měla partnera ráda a chtěla s ním být.

Beáta partnerovi všechno tolerovala, protože toužila po jeho lásce a myslela si, že ji tím získá: *„já jsem prostě ho měla furt ráda, a tak strašně malý sebevědomí jsem měla, že jsem*

myslela, že si nikdy v životě nikoho jiného nenajdu, že jsem s ním zůstala a furt jsem mu to trpěla tamto všechno a trpěla jsem mu, že se mnou chce jenom spát, což mi řekl, trpěla jsem mu to, že už nechce ve vztahu bejt, chce bejt jenom kamarád s výhodama.“

Dalším způsobem, jak se s realitou vztahu moje informátorky vypořádaly je, že uznaly, že se k sobě s partnerem nehodí a snažit se vztah udržet nemá smysl. Vědy dokonce takový rozchod označují jako mírovou dohodu, protože není bolestný: *„Vlastně u toho jednoho ne, tam jsme se domluvili, že to nemá cenu, byla to taková mírová dohoda.“*

Vztahové problémy tedy informátorky řešily různě. Nejméně bolestivým řešením bylo, když se partneři domluvili na tom, že se k sobě nehodí a vztah po vzájemné dohodě ukončili.

Nejefektivnější formou řešení problémů je podle mých informátorek otevřená a upřímná komunikace, kterou dospějí k řešení přijatelným pro oba partnery, ale k tomu partneři informátorek nebyli ochotní.

Dalším způsobem, jak se informátorky snažily vypořádat s problémy, bylo, že doufaly nebo si nalhávaly, že se vztah zlepší. Tím, že partnerovi dávaly dostatek prostoru, aby si dělal, co chce, doufaly, že to ocení a na oplátku jim bude i on poskytovat to, co chtějí, jeho lásku.

3.2.3. Diskuze reality vztahu a vypořádání s problémy

Období zamilování je charakteristické idealizací partnera, během které informátorky neviděly anebo ohleduplně přehlížely určité charakteristiky partnera. Ty jim ale později začaly vadit. Jak uvádí např. Eliška: *„To je to zamilování podle mě, to s tím souvisí, že v tu chvíli vidíš jen to dobrý, na co Tě ten člověk dostane no, ale podle mě to tak musí bejt, protože kdyby si člověk hnedka zanalyzoval toho druhýho, a našel si na něm všechny ty špatný věci, tak ten vztah ani nemůže začít nikdy.“*

Pocit zamilovanosti je totiž způsoben pouze zvýšenou stimulací serotoninu a zpravidla pomine do dvou let [Illouz 2012: 167].

S tím, jak zamilování vyprchává, se vztah začíná potýkat s problémy a je na partnerech, jak se k nim postaví. Řešení problémů ale zahrnuje kompromisy, otevřenou komunikaci a nějakou emoční i časovou investici, mnohdy jeden z partnerů musí změnit svoje chování a

tím vlastně potlačit svoji osobnost, dělat ústupky a kompromisy, což se jedincům toužícím po sebe-realizaci nelíbí. Koncept sebe-realizace je mocnou institucí a kulturní silou, který motivuje lidi odejít z neuspokojivé práce, manželství či partnerského vztahu v touze nalézt a uspokojit vlastní já [Illouz 2012: 100].

V dnešní konzumní společnosti se proto vyskytuje tendence se téhle práci na vztahu vyhnout a hledat někoho jiného, se kterým se měnit nemusí, čímž se tak lidé stávají pouze objekty spotřeby ohodnocenými podle toho, co nám dotyční mohou nabídnout [Illouz 2012: 95] Pokud tedy partneři zjistí, že jim druhý nedává to, co potřebují, není nijak složité najít jiného partnera, který jeho potřeby uspokojí. I kdyby jenom na chvíli.

Moderní intimní vztah je založený na rovnoprávném postavení a svobodné volbě partnera. Giddensův koncept čistého vztahu podporuje například Eliška: *„prostě dneska jsou ty podmínky tak nastavený, že ty lidi nevidí problém v tom ukončit vztah a začít si někde nějaké další, děti nějak vyřeší, pokud nějaký mají a prostě dřív to bylo tak daný, že ženský zůstávaly s chlapama, protože neměly na to se osamostatnit, ať už z důvodu, že by společnost na ně koukala špatně nebo že neměly peníze na to, aby mohly být samostatný.“*

Podle Katrňáka už v dnešních společnostech vztahy nejsou budovány na společně sdílené intimitě, takže důvěra a péče, která podle Baumana čistému vztahu chybí, by neměla být potřeba, a proto jsou partnerské vztahy křehčí a spíše dočasné. Mé informátorky však důvěru a péči ve vztazích potřebují a mnohdy ji opravdu postrádají, což vede k jejich nespokojenosti. Pokud se pak vztah dlouhodobě nelepší a partner není ochotný problémy řešit, zvažují možnost rozchodu.

Giddensův koncept čistého vztahu je tedy v případě mých informátorek aktuální, chtějí vztahy založené na romantické lásce, ale současně s tím touží po seberealizaci. Neukončují však vztahy hned, jakmile přestanou být uspokojivé, ale problémy se snaží řešit, protože si uvědomují, že žádný vztah není ideální a je třeba na něm pracovat. A uvědomují si to jak informátorky, tak i mužští informátoři. U Elišky se přestal snažit partner, zatímco u Mohammeda k nedostatečné ochotně komunikovat a řešit problémy došlo ze strany partnerky.

Agnes doufala, že se problémy vyřeší samy a Beáta s Paulou partnerům tolerovaly nevěry, protože do nich byly zamilované a chtěly získat jejich lásku. Ve výsledku si ale sami

ubližovaly a byly nešťastné. Po určité době si ale uvědomily svoji cenu, což jim dodalo odvahu vztahy ukončit a takové chování netolerovat. Sebe-uvědomění a seberealizace jsou totiž prostředky, pomocí kterých se lze s nespokojeností ve vztahu vypořádat, protože si uvědomí, že je důležité, aby byly šťastné hlavně ony samy. Tím, že si uvědomily svoji cenu, a začaly toužit po vlastním štěstí, zjistily, že byly pouze závislé na lásce druhého člověka, takže pokud se budou mít dostatečně rády samy, přestanou být na lásce druhých závislé.

3.3. Milostné zklamání

3.3.1. Příčiny milostného zklamání

Konflikt mezi představami o lásce a realitou vztahu může vést ke zklamání. Zklamání je u informantů způsobeno tím, že něco probíhá jinak, než očekávaly. *„tak to bylo takový to zklamání, jak se na něco těšíš a ... nejhorsí je, když je na něco těšíš a ono z toho pak nic není.“* Natálie byla zklamána, protože čekala, že partner dodrží to, co slíbil. Těšila se na to, a ono se to nestalo.

Za jednu z hlavních příčin milostného zklamání bývá považováno, když vztah nevyjde. *„Jako s tou poslední jsem byl zklamanej, protože já s ní jako byl fakt strašně šťastnej, a to, když pak nevyjde, tak to člověka jako tak nějak sejme no, tak to bych bral jako zklamání.“* Mohammed byl zklamán, protože byl ve vztahu šťastný a na rozchod nebyl připravený, protože ho neočekával.

U Agnes ale v souvislosti s rozchodem o zklamání hovořit nelze, protože si možnost, že vztah nevyjde, připouštěla. *„Necítila jsem nějaký zklamání z toho vztahu, to si myslím, že je emoce, která se k tomu vůbec neváže, protože ono cítíš, že se to nějak kazí, takže nebylo to jako lusknutím prstu, že bysme se rozešli, ale tam jsem to tak jako věděla, že se to kazí.“* A pokud k rozchodu dojde na základě toho, že se k sobě partneri nehodí, také nepůsobí zklamání: *„ten rozchod byl takovej, že jsme věděli, že k sobě úplně nepasujem, tak to bych nebral jako zklamání, je to jako, ne, že seš z toho veselej, ale jako nějaký životní zklamání bych to nebral.“* (Mohammed)

Paula hovoří o zklamání v souvislosti s tím, že měla s partnerem jiné představy o společné budoucnosti: *„On dostal nabídku na práci v Městě D, odkud pochází, a že je to práce, která už nemusí přijít, že o ní má zažádáno už asi 3 roky a že to vyšlo, já jsem byla tehdy ve druháku na výšce, tak jsem řekla, no dobře, tak já si tady dodělám rok školy a pak můžu přijet za Tebou a on mi na to řekl, a co bys tam dělala? Tam není práce pro Tebe.“* Paula žila v domnění o láskyplném vztahu, a když ji partner nečekaně vyvedl z omylu, byla zklamána.

Se zrazením důvěry spojuje zklamání Constantine: *„a trošku zklamanej. Ono, když někomu fakt bezmezně věříš a chceš s ním strávit zbytek života, a najednou někdo tomu druhému*

řekne, že už to tak necítí, že je mu líp s jiným člověkem, tak to s tebou trošku zamává, celkově s důvěrou vůči lásce.“

Beátu zklame to, že si muži zahrávají s důvěrou a city: *„Pak mě zklame, když je ten kluk zadanej a snaží se o Tebe jakoby, to už jsem taky zažila. Několikrát, a to já jako. To mě zklame, já potom, já nevím, zklame mě to, že takovýhle kluci existují třeba, že jsou zadany a stejně prostě ty jiný holky oblbujou.“*

Ke zklamání u Pauly došlo, když si myslela, že se jedná o vztah, zatímco partner bral vztah nezávazně: *„(..) že jsem zjistila vlastně, jak to říct, že já jsem to asi brala vždycky trošku jinak než oni, asi jsme si to nikdy nevyjasnili ze začátku, a já jsem měla o tom asi jinou představu o těch vztazích“ (Paula).*

I Vendy se zklamala, protože si myslela, že se o vztah jedná, zatímco její partner ne: *„napsal, něco jakože, něco v tom smyslu, že se ujišťuje, jestli to taky vnímám tak, že to není vztah, a to byl ten moment, kdy jsem si uvědomila, že je to debil prostě (říká se smíchem) a to byla jako docela rána, protože já jsem si myslela, že to jako je vztah, když se vodíme za ruku ve městě a podobně.“*

Události vedoucí ke zklamání v partnerských vztazích mají na základě výpovědí informátorek jednu společnou charakteristiku. Jsou neočekávané. Zklamání je tedy vyvoláno pouze situacemi, které informátorky nepředpokládaly a které je vyvedly z omylu, že jejich partnerům na nich záleží. Těmito událostmi byly nečekané rozchody, zrazení důvěry nebo odlišné představy o tom, jestli spolu mají vztah nebo ne. V případě, že informátorky žily v představě i tom, že s partnerem mají fungující vztah, a on jim svým chováním ukázal, že ne, byly zklamané.

Pokud ale informátorky řešily nějaké vztahové problémy, rozchod ke zklamání nevedl, protože si během vztahu už připustily možnost, že nemusí vyjít, když se problémy nevyřeší.

3.3.2. Vypořádání se se zklamáním

Agnes se se zklamáním vypořádala prostřednictvím jógy a meditace, protože si tím uvědomila svoji hodnotu a to, že je důležité mít hlavně ráda sama sebe. *„Nejvíc mi pomohlo,*

že jsem v té době začla fakt hodně cvičit jógu (smích), já jako nechci být za magora, ale v té době, jak jsem cvičila jógu, tak jsme zkoušela i meditace a takovýhle věci a fakt mi to pomohlo ... a četla jsem knížku, jmenuje se to Jíst, medítovat, milovat, znáš to, je i film, ten nemám ráda, ale ta knížka mi fakt hodně pomohla, po tom rozchodu, jak si dojdeš na to dno, tak si uvědomíš, že máš sama sebe hlavně, a že těch lidí kolem takhle přijde spousta, a že musíš mít hlavě sama sebe ráda.“

Paula si uvědomila svoji cenu díky sebe-rozvojové knize: *„jmenuje Lásky, vztahy, přátelství a je to přesně o tom, že člověk by měl mít rád hlavně sám sebe a nehledat lásku u nikoho jiného, protože potom je to přesně o té závislosti, a to já jsem zjistila, že já u těch kluků měla, já si myslím, že mě ani tolik nebolelo, že jsme se rozešli, ale jako takový to, že budu sama, jak jsem na nich byla závislá.“* Toužila po lásce partnera, protože se sama neměla dostatečně ráda.

Dalším ze způsobů, jak se se zklamáním vypořádat, je podle Pauly zaměstnat se: *„různé aktivity, sport, snažila jsem se prostě hodně zaměstnat a žít dál no, tím život nekončí.“*

Mohammedovi pomohl čas: *“Ale ono to všechno tak nějak odezní, ještě když toho člověka nevidíš, tak ono to pomůže, nevím no, trvalo to tak půl roku.”*

I podle Pauly je čas lékem na zklamání, ale zapomínat lze i s dalším člověkem: *„Jo, zní to sice jako klišé, ale je to tak no, ten čas jako vždycky pomůže no, je to tak. Anebo jinej kluk, to moje kamarádka vždycky říká, že líp se zapomíná s někým jiným.“*

Vídat se s někým jiným pomohlo i Agnes: *„jako částečně mě z toho dostal, že jo, protože se vídáš s jiným člověkem.“*

Nemusí to být ale pouze jiný partner, pomoci mohou i přátelé: *„Hlavně kamarádi no, já jsem pak měla kolem sebe super lidi, kteří mě podrželi.“ (Paula)*

Svěřit se kamarádce částečně pomohlo i Beátě, ale jak se podle ní nejlépe se zklamáním vyrovnat je, přijmout ho: *„jo, mě pomáhá, když se můžu vypovídat, ale já prvotní, tak já si to musím urovnat sama v sobě, ale druhá věc je pak, že se můžu vypovídat kamarádce, ale to mi nepomůže tolik, jako když to sama v sobě prostě pochopím a uznám.“*

Podle mých informátorek intenzitu zklamání zmírňuje čas, protože když dotyčného přestanou vidat i city k němu postupně zeslábnu. Mé informátorky se však se zklamáním snažily vypořádat aktivně a nečekaly na to, až tento pocit zmizí sám.

Se zklamáním se mé informátorky vypořádaly buď samy anebo s pomocí ostatních. Snažily se zaměstnat, aby neměly prostor k přemýšlení o příčinně zklamání, svěřovaly se přátelům nebo se na bývalého snažily zapomenout s jiným člověkem, se kterým se cítily příjemně.

Důležité je, že se informátorky snažily aktivně vypořádat se svým emočním stavem tím, že přijmuly skutečnost, že vztah nebyl uspokojivý, a je proto lepší, že už nepokračuje. Musely si uvědomit, že nepotřebují partnerovu lásku k tomu, aby byly šťastné, ale že musí mít rády především samy sebe.

3.3.3. Diskuze příčin a vypořádání se s milostným zklamáním

Podle Illouz je zklamání způsobeno idealizací partnera, která souvisí s romantickou láskou, Idealizace má za následek, že se nám dotyčný zdá výjimečný a očekáváme od partnera a vztahu příliš mnoho [Illouz 2012:75].

Zklamání je u mých informátorek způsobeno situacemi, které neočekávají, a kterými partner zradí jejich důvěru a vyvede je z omylu o fungujícím vztahu. U Vendy došlo ke zklamání, protože si myslela, že s partnerem mají vztah, zatímco on si nezávazně užíval a Paulu zklamalo, když zjistila, že s ní partner nepočítá do budoucna a rozhodl se bez ní odstěhovat do jiného města.

Zajímavým případem je rozchod. Ten zklamání může i nemusí způsobit. Záleží na tom, jestli si ho informátoři během vztahu připouštěli či nikoli. Pokud se vztah kazí a není ideální, rozchod pak není zklamáním, což zmiňuje například Agnes i Mohammed. Pokud se partneři rozejdou, protože jim vztah nevyhovuje, pak je to téměř bezbolestné a tuto situaci Vendy označuje jako mírovou dohodu. Pokud ale rozchod přijde nečekaně jako v případě Pauly, zklamání způsobí, protože žila v představě, že je všechno v pořádku a partner jí toto přesvědčení jednou větou rozbil.

Moje informátorky se se zklamáním vyrovnávaly prostřednictvím vědomého řízení emocí, jak jej popisuje Hochschildová, snažily se tedy svůj emoční stav aktivně změnit. Společnost nám poskytuje několik možností, jak se s milostným zklamáním snažit vypořádat, například v již zmiňovaných rozvojových knihách jako v případě Pauly, ale Agnes k tomu samému uvědomění došla prostřednictvím jógové filozofie. Základem tohoto emočního vyrovnání je uvědomit si sebe sama, mít se rád a nehledat zoufale lásku u někoho jiného, protože to pak vede pouze k závislosti na lásce druhého, která způsobí jen další zklamání.

Vyrovnat se se zklamáním mým informátorkám pomohli i jejich přátelé, kterým se mohly svěřit, anebo jiní partneři, se kterými se cítily příjemně. Tím se vracíme k podobě dnešních vztahů, jak je popisuje Katrňák. Ten tvrdí, že v dnešních vztazích není tak podstatné, kdo je našim partnerem, ale spíš to, jak se s ním cítíme a jestli nás dělá šťastné [Katrňák 2000: 314].

3.4. Závěry analýzy

Informátorky si představují milujícího partnera, který je jim oporou a na kterého se mohou spolehnout. Sní o partnerovi, který je považuje za sobě rovné, bere jejich názory za stejně důležité jako své vlastní a respektuje jejich potřeby. Chtějí muže, který je dokáže vyslechnout a porozumět jim, který je nenechá pochybovat o tom, že je má rád, a dokazuje jim svou lásku zájmem a péčí o ně. Zároveň je to člověk, který je přitahuje, a se kterými mají společný pohled na svět. Jejich představy o ideálním partnerovi ovlivňuje společnost a kultura, ve které jsou vychovávány, protože, jak zmiňuje Jamieson, dnešní doba je charakteristická vystavováním příběhů, které jsou zdrojem představ o rodičovství, přátelství, sexu, randění, manželství i milování, a formují naše představy tak, že je buď přejímáme anebo odmítáme [Jamieson 1998: 11]. Mé informátorky tak vlastně sní o muži, který bývá v těchto příbězích zobrazován.

Druhým významným zdrojem představ jsou sociální interakce s druhými, v jejichž rámci informátorky získávají zkušenosti. Ty pak utvářejí představu o tom, jaké vztahy a partnery by informátorky chtěly nebo nechtěly. Tyto zkušenosti jim zároveň poskytují schopnost se s podobnými situacemi v budoucnu lépe vyrovnat. V psychoanalytickém diskurzu je totiž náš romantický osud reflexí již prožitých zkušeností a pomocí těchto zkušeností získáváme určitou schopnost se s podobnými situacemi lépe vypořádat v budoucnu, a tím překonat i možná trápení způsobená romantickou láskou [Illouz 2007: 3].

To, co moje informátorky vyžadují od partnera a vztahu, je intimita, ale ve skutečném vztahu se jim mnohdy nedostává. Sní o důvěrném vztahu založeném na věrnosti a upřímnosti, ve kterém cítí partnerovu lásku. Většina problémů, které informátorky popisují, pramení z toho, že partner nespĺňuje požadavky, které popisují u partnera ideálního. Informátorky se pak snaží tyto problémy ve vztazích řešit, ale pokud jejich partneri nespĺpracují, problémy se hromadí. Nejefektivnější formou řešení problémů je podle mých informátorek otevřená a upřímná komunikace, kterou dospějí k řešení přijatelným pro oba partnery, ale k tomu partneri informátorek nebývají ochotní. Pokud se pak vztah dlouhodobě nelepšší, zvažují rozchod. Giddensův koncept čistého vztahu je tedy v případě mých informátorek aktuální, protože chtějí vztahy založené na romantické lásce, ale současně s tím touží po seberealizaci.

Přestože moje informátorky po dlouhodobém intimním vztahu touží, nechtějí vztah udržovat za každou cenu, pokud se v něm trápí. V dnešní době navíc není snadné potkat partnera, který po dlouhodobém vztahu založeném na vzájemné intimitě touží stejně jako informátorky, protože takový vztah je moc svazující a je tak v rozporu s touhou po sexuálním užívání a experimentování, které současná společnost podporuje. V dnešní konzumní společnosti se tak vyskytuje tendence neustále hledat někoho lepšího a lidé se tak stávají pouze objekty spotřeby ohodnocenými podle toho, co nám mohou nabídnout. Ekonomická maximalizace zisku se tak promítá i do vztahů a pokud zjistíme, že nám partner nedává to, co potřebujeme, není nijak složité najít jiného, který naše potřeby uspokojí, alespoň na chvíli [Illouz 2012: 95]. Vztahy mých informátorek končily rozchodem právě proto, že jednomu nebo oběma partnerům nevyhovovaly, a mnohdy už se o ně zajímal někdo „lepší“. Pokud se na rozchodu domluvili, bylo to nejméně bolestné řešení.

Pokud ale došlo k rozchodu, který mé informátorky neočekávaly, byly z něj zklamané. Emoční zklamání u mých informátorek vyvolaly situace, které neočekávaly a které je vyvedly z omylu, že jejich partnerům na nich záleží. Pokud ale informátorky řešily nějaké vztahové problémy, rozchod ke zklamání nevedl, protože si během vztahu připustily možnost, že nemusí vyjít, pokud se problémy nevyřeší. Zklamání z rozchodu je u mých informátorek tedy patrné pouze v případě, že jej neočekávají, takže tím, že možnost rozchodu zvažují, očekávají tedy i možnost zklamání, a proto k němu vlastně nedochází.

Se zklamáním se mé informátorky vypořádaly tak, že se snažily zaměstnat, aby na své trápení neměly čas myslet, anebo se se svůj emoční stav snažily aktivně změnit pomocí vědomého řízení emoci, což je koncept, který popisuje Hochschildová. Základem tohoto emočního vyrovnání u mých informátorek bylo, že si uvědomily samy sebe, a že je důležité mít ráda hlavně sama sebe. Dokud si neuvědomovaly svoji cenu, tolerovaly partnerovi špatné chování, protože si sami sebe nevážily a lásku potřebovaly dostávat od něho. Jenomže to vedlo pouze ke zklamání, protože svou tolerancí partnerovu lásku nezískaly, jak doufaly.

Vyrovnat se se zklamáním mým informátorkám pomohli i jejich přátelé, kterým se mohly svěřit, anebo jiní partneři, se kterými se cítily příjemně. Tím se vracíme k podobě dnešních vztahů, jak je popisuje Katrňák. Ten tvrdí, že v dnešních vztazích není tak podstatné, kdo je našim partnerem, ale spíš to, jak se s ním cítíme, a jestli nás dělá šťastné [Katrňák 2000: 314].

Závěr

Cílem této práce bylo prozkoumat podobu současných partnerských vztahů mladých žen v souvislosti s milostným zklamáním. Zaměřila jsem se na význam romantické lásky v dnešních vztazích a zjišťovala, co ovlivňuje představy o partnerských vztazích a jak vztahy vypadají ve skutečnosti.

Ve své práci jsem ukázala, že mé informátorky touží po dlouhodobých milostných vztazích a vzájemné intimitě s partnerem, kterou umožňuje romantická láska. Uvědomují si vliv romantických příběhů na utváření jejich představ o lásce a současně jsou jejich představy formovány prostřednictvím prožitých zkušeností nebo pozorování jiných párů. Ačkoli mé informátorky touží po dlouhodobém vztahu, skutečné vztahy navazují s vědomím, že nemusí trvat na věky. Informátorky si totiž uvědomují skutečnost, že zamilování je pouze dočasné, a pokud se o vztah nebude pečovat, pravděpodobně nevydrží. Problémy ve vztahu chtějí řešit společně s partnerem pomocí otevřené a upřímné komunikace, ale ve většině případů mé informátorky nenalezly partnera, který by chtěl totéž.

Skutečná podoba partnerských vztahů mých informátorek tak potvrzuje teorii Evy Illouz, která tvrdí, že sexuální svoboda a touha po experimentování proměňuje romantické cítění na spotřební komoditu. Potenciální partneři jsou dnes vybíráni na základě toho, co mohou nabídnout, a jakmile vztah přestane být uspokojivý, není třeba v něm setrvávat, protože je snadné nalézt někoho jiného, kdo nám poskytne, po čem toužíme. Takový vztah pak ale postrádá vzájemnou intimitu s partnerem, o které mé informátorky sní.

Snění o intimitě a závazném vztahu je pak možnou příčinou zklamání v dnešních vztazích. Jakmile informátorky berou vztah vážně a investují do něj svou péči a lásku v přesvědčení, že partner touží po tom samém, zklame je, když zjistí, že partner vztah za závazek nepovažuje. Pokud se ale vztah potýká s problémy, začnou si informátorky připouštět možnost, že může skončit, a pokud se tak opravdu stane, zklamané z toho nejsou.

Milostné zklamání by stálo za to prozkoumat důkladněji v souvislosti s online láskou. Vzhledem k tomu, že mým výzkumným tématem je podoba současných partnerských vztahů, bylo zajímavé, prozkoumat problematiku milostného zklamání důkladněji

v souvislosti s online láskou. Zkoumala bych tedy podobu partnerských vztahů a navazování známostí na internetu, protože poskytuje větší prostor pro zapojení lidské fantazie a pro vysoká očekávání.

Summary

What ideals and romantic fantasies about partners appear in the dreaming about love of young women? Where do these ideas come from? What does the reality of the relationship look like? What does conflict of ideas and reality lead to? What are the causes of love disappointment in contemporary relationships?

The content analysis of qualitative interviews focused on the form of contemporary love relationships and the possibility of love disappointment results in this conclusion. Young women long for long-term love relationships based on mutual intimacy with their partner and have romantic expectations. However, real relationships nowadays are being established sensing that can be ended anytime, if one of the partners decides, thus relationships are fragile and newly committed relationships are being only temporary.

Dreaming about intimacy and a binding relationship is then a possible cause of disappointment in contemporary relationships. As soon as communication partners take the relationship seriously and invest in their care and love in the belief that the partner longs for the same, it will disappoint them when they find out that the partner does not consider the relationship as a commitment. But if the relationship is having problems, the communication partners will begin to admit that they may end up, and if they do, they are not disappointed.

For a further research, it would be appropriate to focus on the form of love relationship on the Internet, which provides more space for human fantasy to be involved, resulting in too high expectations that could cause a love disappointment.

Použitá literatura

BAUMAN, Zygmunt. *Tekutá láska: o křehkosti lidských pout*. Praha: Academia, 2013. XXI. století. ISBN 978-80-200-2270-7.

BEIGEL, Hugo G. Romantic Love. *American Sociological Review* [online]. 1951, **16**(3), 326-334. DOI: 10.2307/2087605. ISSN 00031224. Dostupné také z: <http://www.jstor.org/stable/2087605?origin=crossref> [cit. 2018-01-16]

BLUM, Virginia L. Love Studies: Or, Liberating Love. *American Literary History* [online]. 2005, **17**(2), 335-348. Dostupné také z: <http://www.jstor.org/stable/3568037> [cit. 2018-07-29]

GIDDENS, Anthony. *Proměna intimacy: sexualita, láska a erotika v moderních společnostech*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0175-5.

HEFNER, Veronica a Barbara J. WILSON. From Love at First Sight to Soul Mate: The Influence of Romantic Ideals in Popular Films on Young People's Beliefs about Relationships. *Communication Monographs* [online]. 2013, **80**(2), 150-175. DOI: 10.1080/03637751.2013.776697. ISSN 0363-7751. Dostupné také z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03637751.2013.776697> [cit. 20-2-2018]

HOCHSCHILD, Arlie R. Emotion Work, Feeling Rules, and Social Structure. *American Journal of Sociology* [online]. 1979, **85**(3), 551-575 [cit. 2018-07-29]. Dostupné také z: <http://www.jstor.org/stable/2778583>

ILLOUZ, Eva. *Cold intimacies: the making of emotional capitalism*. Cambridge: Polity, 2007. ISBN 978-0-7456-3904-8.

ILLOUZ, Eva. Emotions, Imagination and Consumption. *Journal of Consumer Culture* [online]. 2009, **9**(3), 378-414. DOI: 10.1177/1469540509342053. ISSN 14695405. Dostupné také z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1469540509342053> [cit. 2018-07-29].

ILLOUZ, Eva. *Why love hurts: a sociological explanation*. 2012. Cambridge: Polity press. ISBN 978-0745671079.

JAMIESON, Lynn. *Intimacy: personal relationships in modern societies*. Malden, MA: Polity Press, 1998. ISBN 07-456-1573-2.

KARANDASHEV, Victor. A Cultural Perspective on Romantic Love. *Psychology and Culture* [online]. 2015, 5(4). DOI: 10.9707/2307-0919.1135. ISBN 2307-0919 Dostupné také z: <https://scholarworks.gvsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1135&context=orpc> [cit. 2018-01-16].

KATRŇÁK, Tomáš. Moderní partnerské vztahy a jejich proměna v době pozdní modernity / Modern Partner Relationships and their Transformation in the Age of Late Modernity. *Sociologický Časopis / Czech Sociological Review* [online]. 2000, 36(3), 307-316. ISSN 00380288. [cit. 2018-07-28].

KAUFMANN, Jean-Claude. *Chápající rozhovor*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-033-9.

LINDHOLM, Charles. *The Romantic Love and Antropology*. Boston University, 2006. Dostupné také z: https://open.bu.edu/bitstream/handle/2144/3841/lindholm_etnofoor10_preprint.pdf?s [cit. 2018-01-16]

RUSU, Mihai S. *Theorising love in sociological thought: Classical contributions to a sociology of love* [online]. DOI: 10.1177/1468795X17700645. ISBN 1468-795X. Dostupné také z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1468795X17700645> [cit. 2018-07-29]

STRAUSS, Anselm L. a Juliet CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. SCAN. ISBN 80-858-3460-X.

Teze bakalářské práce

Institut sociologických studií

Katedra sociologie

1. PŘEDPOKLÁDANÝ NÁZEV PRÁCE

V českém jazyce: Očekávané zklamání jako kulturní praktika. O souvislostech romantického snění o lásce a zklamání v (milostném) životě mladých českých žen

V anglickém jazyce: Expected disappointment as a Cultural Practice? The context of dreaming about love and disappointment in the (love) life of young Czech women

2. NÁMĚT PRÁCE ZAHRNUJÍCÍ FORMULACI A VSTUPNÍ DISKUSI POZNÁVACÍHO PROBLÉMU

Romantické představy ovlivňují lásku již od počátku moderní společnosti, a to nejen ve smyslu prožívání. Očekávání, jak má být láska praktikována, vyjadřována a zakoušena, jsou získávána v procesu socializace prostřednictvím relativně stabilních nejen romantických narativů daleko dříve, než jedinec poprvé zakusí stav zamilovanosti. I když se romantické narativy samozřejmě proměňují, jejich vliv v současné společnosti je nepopiratelný.

V případě, že nejsou očekávání, vyvolaná společenskými narativy naplněna, je tento stav běžně označován jako zklamání. Obdobně snění o lásce označuje stav, kdy je na základě interiorizovaných návodů očekáváno, jakou podobu a průběh má mít tento typ mezilidského vztahu, a jak má vypadat „správně“.

Cílem práce bude prozkoumat:

- 1) jaké ideály a romantické představy o partnerech se objevují ve snění o lásce mladých žen před navázáním vztahu,
- 2) zda již v této fázi anticipují možnost zklamání a
- 3) jak se s ním emočně vypořádávají, když k němu dojde resp., jak by se s ním vypořádaly, kdyby k němu došlo

3. PŘEDPOKLÁDANÉ METODY ZPRACOVÁNÍ

Jako základní metoda bude použita kvalitativní analýza autobiografických vyprávění mladých žen o jejich snění o lásce a následných „milostných“ či emocionálních zklamáních. V této fázi projektu zatím předpokládáme, že půjde převážně o mladé ženy, které nežijí v trvalejším vztahu.

4. PŘEDBĚŽNÁ STRUKTURA PRÁCE

Stěžejní částí práce bude především design a provedení výzkumu – tedy sběru dat a jejich interpretace. Úvodní část bude věnována vytvoření vhodného teoretického pozadí pro téma práce, konceptualizaci pojmů souvisejících s láskou a vztahy, a interpretaci dílčích zjištění. V poslední části práce bude provedena syntéza získaných zjištění a zasazena do současného společenského kontextu.

5. ORIENTAČNÍ SEZNAM LITERATURY

1. BECK, Ulrich a Elisabeth BECK-GERNSHEIM. Families in a Runaway World. *The Blackwell Companion to the Sociology of Families*. Malden, MA, USA: Blackwell Publishing, 2004, 499-514 [cit. 2017-05-22]. DOI: 10.1002/9780470999004.ch28. ISBN 9780470999004. Dostupné také z: <http://doi.wiley.com/10.1002/9780470999004.ch28>

2. BERGER, Peter L. a Thomas LUCKMANN. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. ISBN 80-859-5946-1.
3. CAMPBELL, Colin. *The romantic ethic and the spirit of modern consumerism*. 3. ed. S. l.: WritersPrintShop, 2005. ISBN 19-046-2333-6.
4. GIDDENS, Anthony. *Proměna intimacy: sexualita, láska a erotika v moderních společnostech*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0175-5.
5. ILLOUZ, Eva. *Cold intimacies: the making of emotional capitalism*. Cambridge: Polity, 2007. ISBN 978-0-7456-3904-8.
6. ILLOUZ, Eva. *Consuming the romantic utopia: love and the cultural contradictions of capitalism*. Berkeley: University of California Press, 1997. ISBN 978-052-0205-710.
7. ILLOUZ, Eva. *Why love hurts: a sociological explanation*. 2012. Cambridge: Polity press. ISBN 978-0745671079. Jamieson Lynn. *Intimacy*. Cambridge, Oxford, Malden, MA: Polity Press 1998.
8. KATRŇÁK, Tomáš. *Na prahu dospělosti: partnerství, sex a životní představy mladých v současné české společnosti*. Praha: Dokořán, 2011. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-352-3.
9. KAUFMANN, Jean-Claude. *The single woman and the fairytale prince*. English ed. Cambridge, UK: Polity, 2008. ISBN 07-456-4049-4.
10. KAUFMANN, Jean-Claude. *Love online*. English ed. Cambridge: Polity, 2012. ISBN 978-074-5651-842.

11. KLÍMOVÁ CHALOUPKOVÁ, Jana a Petra ŠALAMOUNOVÁ. *Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2004. Sociologické studie. ISBN 80-733-0062-1.
12. LINKOVÁ, Marcela. Singles: životní styl, nebo z nouze ctnost? *Přítomnost* [online]. 2002, 45-47 [cit. 2017-05-22]. ISSN 1213-0133. Dostupné z: http://czech.pritomnost.cz/archiv/cz/2002/2002_1.pdf
13. MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-864-2919-9.
14. SWIDLER, Ann. *Talk of love: how culture matters*. Pbk. ed. Chicago, Ill: University of Chicago Press, 2003. ISBN 978-022-6786-919.
15. TOMÁŠEK, Marcel. Singles a jejich vztahy; kvalitativní pohled na nesezdané a nekohabituující jednotlivce v České republice. *Sociologický časopis* [online]. 2006, 42(1), 81-105 [cit. 2017-05-22]. ISSN 0038-0288. Dostupné z: <http://sreview.soc.cas.cz/cs/archive>
16. MODLESKI, Tania. *Loving with a vengeance: mass-produced fantasies for women*. 2nd ed. New York: Routledge, 2008. ISBN 978-041-5974-516.
17. HERBERT J. RUBIN a IRENE S. RUBIN. *Qualitative interviewing: the art of hearing data*. 3rd ed. Thousand Oaks, Calif: SAGE, 2012. ISBN 978-141-2978-378.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Scénář polo-strukturovaného rozhovoru

Příloha č. 2: Vzor informovaného souhlasu

Příloha č. 3: Přepis rozhovoru s Paulou

Příloha

Příloha č.1: Scénář polo-strukturovaného rozhovoru

Tematické okruhy a vzorové otázky:

1. ZAMILOVÁNÍ/LÁSKA

Byla jsi někdy zamilovaná?

Byla to velká láska?

Vidíš rozdíl mezi láskou a zamilováním? Jaký?

Co pro Tebe znamená romantická láska?

Co Tvoje první láska?

Kolikrát jsi byla zamilovaná?

2. VZTAH

Kolik jsi měla vztahů?

Jak jste se seznámili? Jak vztah probíhal dál? Proč nevyšel/nevyšly?

Čím se vztah/y pokazil/y?

Uvědomovala sis nějaké problémy?

Jaké? Jak jste je řešili/řešíte?

Jak ses cítila/cítíš?

Byla jsi zklamaná?

Jak jsi se z toho dostala?

3. PŘEDSTAVY

Snila jsi někdy o lásce?

Jak by měl vypadat Tvůj ideální partner?

Co od partnera očekáváš?

Co bys nezkousla?

Máš nějaký vzor, jak chceš, aby Tvůj vztah vypadal?

Co říkáš na lásku v romantických filmech?

Příloha č. 2: Vzor informovaného souhlasu

Fakulta sociálních věd
Univerzita Karlova v Praze

Informovaný souhlas s rozhovorem a jeho užitím

Děkuji, že souhlasíte se zapojením do bakalářské práce s předpokládaným názvem *Zklamání jako kulturní praktika*. Tuto bakalářskou práci zpracovává studentka oboru Sociologie a sociální antropologie FSV UK, Zuzana Kompanová (dále výzkumník), pod vedením Mgr. Michala Kotíka z pražské Karlovy Univerzity.

Cílem výzkumu je prozkoumat souvislost mezi sněním o romantické lásce a zklamáním v milostných vztazích účastníků výzkumu.

Vaše účast na rozhovoru je zcela dobrovolná. Pro potřeby analýzy se rozhovor s Vámi bude nahrávat. Nahrávání může být na Vaši žádost kdykoliv přerušeno, nebo ukončeno, je možné odmítnout odpovědět na otázku, či odpovědět mimo záznam.

Celý rozhovor bude přepsán do textové podoby. K záznamu bude mít přístup pouze samotná výzkumnice, ale podepsáním tohoto souhlasu dáváte svolení k vyžádanému poskytnutí anonymizovaných prepisů rozhovorů vedoucímu, oponentce práce a zkušební komisi.

Podepsáním informovaného souhlasu:

- Potvrzuji dobrovolnou účast na tomto projektu a rozumím tomu, jakým způsobem bude nakládáno s poskytnutými informacemi. Dávám výzkumnici své svolení, aby informace, které jsem poskytl/a použila k účelu bakalářské práce.
- Souhlasím s nahráváním výzkumného rozhovoru, jeho přepisem do textové podoby a analýzou tohoto přepisu.
- Souhlasím, aby byl rozhovor pro účely výzkumného zpracování použit po anonymizaci, a rozumím tomu, jakým způsobem bude zachována důvěrnost

informací během výzkumu i po jeho skončení. Dávám souhlas k tomu, že výzkumnice může v bakalářské práci citovat informace, které ji poskytují.

V případě jakýchkoliv dotazů se na mne neváhejte obrátit (zuzanekompanova@seznam.cz).

Datum rozhovoru:

Jméno výzkumníka:

Podpis výzkumníka:

Vaše jméno:

Váš podpis:

Příloha č. 3: Přepis rozhovoru s Paulou

ZK: „Byla jsi někdy zamilovaná?“

P: „Byla, určitě.“

ZK: „A byla to velká láska?“

P: „No, jo, byly, určitě.“

ZK: „Bylo jich víc?“

P: „Bylo.“

ZK: „No, tak mi něco pověz o té první.“

P: „No, jak se to vezme, od jakýho věku. No, úplně první moje láska byla už ve školce, a my jsme se i navštěvovali, protože to byl kluk ze stejné vesnice, takže jsme se i mimo školku vídali, jsme si hráli a tak, a to bylo hezký. Já si to i do dneška pamatuju, já si z dětství moc věcí nepamatuju, ale tohle jo.“

ZK: „A znáte se ještě pořád? Jste v kontaktu?“

P: „Jo známe. V kontaktu úplně nejsme, ale když se potkáme, tak se určitě pozdravíme, prohodíme pár slov a tak.“

ZK: „A co nějaká vážnější láska?“

P: „Ty dlouhodobější, tak to bylo někdy v sedmnácti, bylo to teda půl roku, ale na tu dobu mi to přijde, že to byl docela dlouhý vztah.“

ZK: „A tam jsi byla teda zamilovaná už.“

P: „Jo, jo, to jsem byla zamilovaná a s tím klukem jsme chodili, říkám asi půl roku/tříčtvrtě, tak nějak, přesně si nevzpomenu, a to byl jako můj první vážnější vztah, no.“

ZK: „A jak to probíhalo?“

P: „No, my jsme se poznali na střední škole na diskotéce, já tam byla vlastně se svojí spolužačkou, no, takže tam jsme se seznámili a hnedka jsme si tak jako padli do oka, no, a od té doby jsme se začali vídat ...“

ZK: „Jak to skončilo?“

P: „No, tak říkám, bylo to asi půl roku/tříčtvrtě, ale už si úplně nevzpomenu na ten důvod, proč ...já už fakt nevím, ono je to docela dávno, ale mám pocit, že mi tam vadili nějaký charakterový vlastnosti, jo, že ten člověk se nechoval úplně hezky ke mně, z mého pohledu, a víceméně jako chtěl to napravit, až když bylo pozdě no, my jsme se rozešli a ještě mě chtěl zpátky s tím, že se pokusí napravit a tohle bude dělat a něco ne, ale hlavně to byl takovej věk, kdy jsem to ani moc neřešila, takže jsem to nebrala jako nějakou tragédii prostě, takže jsem šla dál.“

ZK: „Takže jsi z toho nebyla smutná?“

P: „Ani ne, vlastně jsem to byla já, kdo udělal ten krok, takže jsem se s tím klukem rozešla já, takže pro mě to bylo definitivní a neměla jsem potřebu se k němu vracet a asi ty negativa převážily ty pozitivní, no.“

ZK: „A co od partnera teda chceš?“

P: „Mě všichni říkají, že jsem hrozně náročná, ale já si to úplně nemyslím, mě nepříjde, že bych měla nějaký velký nároky, ale já jsem člověk, který má rád svobodu, takže já potřebuju svobodu na nějaký svoje aktivity a tak dál, ale zase jsem dost tolerantní, takže i já tu svobodu dávám, no, takže nějaká tolerance, určitě společný zájmy, to je hrozně důležitý, to už jsem zjistila, takže určitě, abychom měli nějaký společný koníčky a ...“

ZK: „A...?“

P: „Přemyslím ... ještě, aby mě ten člověk respektoval, aby si mě vážil.“

ZK: „Potřebuješ, aby Ti dával najevo, že Tě má rád?“

P: „To taky, ale já jsem spíš ten typ, který to úplně nepotřebuje slyšet, ale chce vidět činy víc než slova, takže skutky jsou pro mě důležitější.“

ZK: „Co bys třeba naopak nezkousla?“

P: „Lež, když mi někdo lže, to je podle mě asi jako nejzásadnější problém v těch vztazích, když prostě člověk ke mně není férový, já mám prostě férový jednání, jednání na rovinu, a to očekávám i od toho druhého, no.“

ZK: „A máš nějakýho vysněného prince, nebo měla třeba, když jsi byla mladší?“

P: „Jo, to jsem měla určitě, když jsem byla mladší, to jo, ale teď už nějak nemám prostě, jak to říct, nějaký typ, který by se mi líbil, vyloženě, i když v něčem si jsou podobný vlastně.“

ZK: „Jo? V čem třeba?“

P: „Já bych řekla, že právě v těch povahových rysech, jakože charakterově si vybírám podobný typy, vzhledově ani ne, tak bych řekla, že je to různorodý, ale ty povahový, ty určitě.“

ZK: „A ten charakter je teda, že Ti musí projevat, úctu, respekt, musí tě tolerovat?“

P: „No měli by, ale ne vždycky to tak je.“

ZK: „Aha, takže sis vybírala kluky, kteří tohle neměli teda?“

P: „Úplně vždycky ne, nebo jako to působilo, že jo, ale pak se prostě vždycky staly nějaký věci, že jsem zjistila vlastně, jak to říct, že já jsem to asi brala vždycky trošku jinak, než oni, asi jsme si to nikdy nevyjasnili ze začátku, a já jsem měla o tom asi jinou představu o těch vztazích ...“

ZK: „Než oni?“

P: „Hmm, to se mi stává poslední dobou docela často.“

ZK: „Poslední dobou? Kolik jsi měla vztahů?“

P: „Takových vážnějších? V sedmnácti jsem měla ten jeden, pak když jsem se přestěhovala do Města A, tak tam jsem měla jednoho dva a půl, nebo dva a třičtvrtě roku, to byl vlastně můj nejdelší vztah...“

ZK: „A s tím to taky nedopadlo?“

P: „Tak jako nedopadlo, ale tam to bylo zase o tom, že mi bylo nějakých dvacet a já jsme vlastně zjistila, že se asi ještě nechci úplně vázat a já měla pocit, že jsem, jak říká kolegyně nevyskákaná, nevybouřená, protože já jsem se vlastně do toho Města A přestěhovala z vesnice, takže to bylo takový wow, městský život, bez rodičů, takže tohle jsem si chtěla užívat a on ten vztah vlastně i časem směřoval k tomu ... my jsme si jako na jednu stranu hrozně rozuměli, ale my už byli pak spíš kamarádi, než partneři, takže já jsem ho už tak jako brala ... nevím, no, něco tomu už chybělo, taková prostě nějaká vášeň, taková jiskra ..“

ZK: „A tu ve vztahu teda potřebuješ?“

P: „Hmmm, hmmm, to je pro mě důležitý no, nebo minimálně po dvou letech si ještě myslím, že by to tam mělo být, takže já jsem ho fakt spíš brala jako kamaráda, jako bráchu, se kterým jsme si rozuměli.“

ZK: „A on Tě miloval nebo taky bral spíš jako kamarádku?“

P: „Hm, on byl do mě fakt blázen, udělal pro mě první poslední, ale my jsme se pak hádali ke konci a už to opravdu nebylo ono no. Vtipný je, jak jsem si hrozně chtěla užívat, a rozešli jsme se, tak já jsem asi 3 měsíce na to si našla dalšího partnera, a tam se to najednou úplně změnilo, nemyslím to, že bych si nechtěla užívat, ale je to o tom člověku, kterýho potkáš, tak jsem úplně přehodnotila, možná to bylo tím, že byl o 4 roky starší než já, a tady to bylo asi naopak, že já jsem byla strašně zblázněná a udělala pro něj první poslední a on to bral

naopak, tak laxněji no. Já si totiž myslím, že já jsem byla pro něj převoznice, protože on se těsně předtím, než jsme se dali dohromady, rozešel s holkou po 5 letech, a vlastně nás seznámili kamarádi a vlastně tady ten vztah skončil tak, že on vlastně nepocházel z tohoto města, ale jako z jinýho, a on mi říkal, že se tam chce jednou vrátit, ale já to tak mám, že když s někým jsem, tak pro mě třeba není problém se přestěhovat s tím člověkem někam jinak, nebyl by pro mě problém se přestěhovat, a my jsme byli nějak venku a pohádali jsme se, a on se ozval asi po třech dnech a že bysme si měli promluvit, a na něm bylo vidět, že mi chce hrozně něco říct, ale neví jak, a říkal mi, že dostal nabídku na práci v tom domácím městě a že je to práce, která už nemusí přijít, že o ní má zažádáno už asi 3 roky a že to vyšlo, já jsem byla tehdy ve druháku na výšce, tak jsme řekla, no dobře, tak já si tady dodělám rok školy, a pak můžu přijet za Tebou, a řekl mi, a co bys tam dělala? Tam není práce pro Tebe, tak jsme jako tak zbystřila a ptala se, no tak jako jak to chceš udělat? No tak se rozejdeme, to jsme byli spolu rok, no tak se rozejdeme, že chce udělat úplně tlustou čáru za městem A, no a já jsem se pak od společných kamarádů dozvěděla, že se vrátil k té bývalý.“

ZK: „Aha.“

P: „Takže to bylo životní zklamání pro mě, takový první no.“

ZK: „A jak jsi se s tím vyrovnala?“

P: „Hodně blbě. Já jsem byla fakt zamilovaná ...to mě bylo nějakých 24 a už to byl takovej ten věk, když už jsem nebyla takový to mladý kuře a už jsem to brala jinak než v těch dvaceti.“

ZK: „Tak to bolelo ...“

P: „Hm.“

ZK: „A on se předtím jako nechoval tak, že by s Tebou nechtěl být, vůbec si to nepoznala?“

P: „Nee, vůbec a ještě mně řek, že kdyby ta nabídka práce nepřišla, tak že bysme šli spolu asi i bydlet, ale prostě on byl typ člověka, kterej si šel za svým, a prostě nebral ohledy na mě, nebo nechtěl je brát, a prostě dostal nabídku práce, tak jsem si řekla prostě OK, nebudu mu bránit a v moment, kdy mi to řekl, tak měl v Městě A ještě měsíc, a já jsem byla tak blbá, že jsem s ním ten měsíc ještě byla, místo toho, abych ho rovnou jako vypakovala, já jsem si totiž myslela, že to dokážu ještě nějak změnit, že to není definitivní, ale on už byl definitivně rozhodlej, kor když tam hrála roli ještě ta jiná holka asi.“

ZK: „A on už s ní byl nebo to nevíš?“

P: „Ne, to si myslím, že ne, tak ona bydlela tam, ale byli v kontaktu, jsem ho myslím i jednou zaslechla, když s ní telefonoval, ale bylo to takový, že si něco domlouvali, mi přišlo, a nechtěl ani slyšet, že by tam zůstal, a ono nemělo cenu ho přemlouvát.“

ZK: „A ty ses netrápila ten měsíc?“

P: „Trápila, to bylo hrozný, fakt ...tohle se mě drželo docela dlouho. To si pamatuju do teď, to bylo fakt takový první zklamání, a to si pamatuju do teď, no, že jsem si jako s těma klukama dělala, co jsem chtěla a nějak to fungovalo, no a pak když je člověk nějak hodnej, tak se mu to takhle vrátí, ale když jsem se chovala jako mrcha trošku, tak to bylo v pohodě, tak kde je ta spravedlnost?“

ZK: „Na tohle je dobrý přísloví, nebo přísloví, že ten, kdo miluje mív, tak je na tom vždycky líp.“

P: „To je pravda, to už jsem taky slyšela.“

ZK: „Myslíš, že to tak je?“

P: „Hm, já si myslím, že na tom něco bude. To byl podle mě ten případ toho prvního vztahu.“

ZK: „A co Ti vyhovuje víc, když jsi víc zamilovaná Ty, nebo on?“

P: „Já si nemyslím, že to je o tom, co Ti víc vyhovuje, ale já poslední dobou myslím, že to jsem já vždycky, ten člověk, kterej do toho víc spadne. Za těch posledních několik vztahů to tak bylo no, a pak se fakt trápím no, takže v těch dvaceti to byl úplně ideál.

ZK: „A co Ti pomohlo z toho se dostat?“

P: „Hlavně kamarádi no, já jsem pak měla kolem sebe super lidi, kteří mě podrželi, různě aktivity, sport, snažila jsem se prostě hodně zaměstnat a žít dál no, tím život nekončí.“

ZK: „Takže na to nemyslet, hlavně nějak zaměstnat mysl.“

P: „Přesně tak.“

ZK: „No, a to byl druhej vztah teda.“

P: „Pak jsem měla takový spíš krátkodobější, to ani jakoby nepočítám jako vztahy, to bylo spíš takový pokus omyl, jak to říct, to jsem se vždycky s někým seznámila, ale nikdy z toho nebylo nic vážnějšího.“

ZK: „Takže to pro Tebe ani nemělo nějaký význam.“

P: „Ne, ne..i když jsme si řekli, že prostě ne, tak jsem byla úplně v pohodě s tím. A to bylo někdy...taky s tím klukem jsme se rozešli 2010/2011 ... no, a pak další vážnější vztah byl, když jsem byla ve Státě B, tak jsme se právě s bráchovou přítelkyní rozhodly, to bylo na magisterským, když jsem dodělávala, no měla za sebou rok magisterskýho a s bráchovou přítelkyní jsme chtěly na léto do Státu B, vydělat si nějaký peníze a ona hlavně taky potřebovala nějakou změnu, vypadnout, protože takhle nikde nebyla, takže jsme si udělaly takovou dámskou jízdu, no, a tam jsem potkala dalšího osudovýho muže, a byl to zrovna můj spolubydlící z chatky, protože tam se bydlelo po 6 v takových bungalovech a byli 3 pokoje po dvou, pak jsme měli společnou kuchyňku s obývánkem, koupelka, že jo, klasický vybavení. No a my jsme tam měly jet na dva měsíce jenom, a my jsme si vlastně něco začali tady s tím spolubydlícím, takže jsme se dali do kupy a já jsem pak přemýšlela, jestli někoho má, nemá, prostě takovej fajn člověk, upovídanej, společenskej, bylo mi divný, že by někoho neměl, a my jsme si asi po dvou týdnech něco začali, měli jsme nějakou párty, a tam jsme se jako opili, takže to jsme se jako začli bavit víc celkově s těma lidma, z toho domku a sedli jsme si tam všichni a tady s tím klukem to bylo takový, já musím říct, že do teďka je to pro mě asi nejlepší vztah, co jsem měla, i když to dopadlo úplně nejhůř, jak mohlo, tak stejně prostě si říkám, že to byl asi nejlepší vztah, co jsem měla, bylo to hrozně spontánní, on byl skvělejší prostě, choval se hezky, moje švagrová, bráchova přítelkyně, já jí říkám švagrová, má na to jinej názor, ona ho moc nemusela, že se mnou hrozně manipuluje, což si nemyslím, nebo jsem to v tý zamilovanosti neviděla, ale přišlo mi, že se choval hezky, ale nic mi neslíbil, neřikal prostě, že to ...a vlastně na základě toho, že jsme ho potkala, jsem začala přemýšlet o tom, že bych tam ještě zůstala, on tam měl bejt do ledna, tak jsem si říkala, že bych přerušila studium a ještě tam semestr zůstala, že si aspoň něco vydělám a ta bráchova přítelkyně, že by odjela na konci léta, ona neuvažovala, že by tam byla dýl, tak jsme se tak nějak dohodli, ve škole jsem si to zařídila, že jo, přerušila jsem si studium, a že tam jako zůstanem teda spolu, že vlastně to bude pohoda a to, takže jsme se k sobě sestěhovali do pokoje asi po 2 měsících, to bylo hrozně rychlý na mě, a já jsem vlastně do té doby s nikým nežila. Ani s tamtím, se kterým jsem byla dva a půl roku, to jsme se jenom vídali a přespávala jsem u něj, ale nebydleli jsme spolu, tak ono no...ve dvaceti, nevím, přijde mi, že když mě bylo 20, tak to nebylo takový běžný, že se spolu po roce už jako stěhujete, že to bylo po delší době. No a tady s tím, to mi bylo už pětadvacet, šestadvacet, nebo dvacet sedm si myslím. No, tak jsme se k sobě sestěhovali a já jsem jako tak checkovala, jestli někoho má, jestli někomu volá a tak, a my jsme se o tom jednou i bavili a on asi byl fakt trošku manipulátor. On se mě jednou zeptal, jestli si myslím, že někoho

má, a já říkám, no jako nevím, myslím si, že ne, nevidím Tě, že by jsi chodil jako někam volat na tajňačku nebo tak, ale i celkově jsi pořád tady a nejezdíš domů, takže on mě jako nechal v tom, že nikoho nemá, no a tak jak čas plynul a my jsme si to v lednu zas prodloužili ještě o půl rok, protože nám bylo spolu dobře, a bylo vidět, jakože i z jeho strany, že je spokojenej a taky, že jo, když měl možnost si vydělat peníze, tak se nechtěl vracet, a on pořád tak mluvil jenom o svý matce, protože otec mu umřel, takže jsem to brala tak, že je svobodnej, bez závazku a jako že má jen tu maminku ..no a ...jsme si tam tak žili, ve volným čase jsme výletili, hlavně o víkendech, projezdili jsme docela velkou část toho Státu B a bylo to fakt super, chodili jsme sportovat, na bazény, a prostě mi s nim bylo fajn, on i když mi to nikdy neřek, myslím si, že mě měl hodně rád.“

ZK: „On Ti neřekl, že tě miluje?“

P: „Nee, bylo to vidět, z toho jeho chování, že jo, podle mě se ke mně choval hezky, švagrová má na to jinej názor, ale já si myslím, že jo. No a takovej nějakej zlom nastal těsně před odjezdem, my jsme to měli tak jako do srpna, jsme tam měli smlouvu a jemu nějak končila pojistka na autě, on tam byl svým autem, a říkal mi, že nějak musí napsat svý mamce, ať mu to zaplatí a ať mu to naskenuje a pošle mejlem, aby pak neměl nějaký problémy na dálnici a tak. No, a právě pracoval ve 3 směnným provozu, a když šel na noční, tak já šla nějak do pokoje a viděla jsem na nočním stolečku papír, tak jsem se podívala, co je to za papír, a to byl jako nějakej vytištěnej e-mail s tím potvrzením o zaplacení pojistky, a pak jsem se koukla jakoby jenom na příjemce, a kdo to odesílal, a to jsem si říkala, že nezní jako úplně jméno maminky. No a tak, co udělala Paula, vzala jsem ten e-mail a napsala to jakoby do facebooku, do vyhledávače. A to jsem docela koukala no, co na mě vyskočilo.“

ZK: „Co na Tebe vyskočilo?“

P: „Vyskočil na mě profil nějaký paní, která měla, v tom mailu bylo jako jméno a příjmení jiný než jeho, a na tom facebooku bylo její lomeno jeho příjmení, že jo. No a teď úvodní fotka byla prostě on, ta paní, dvě děti a pes.“

ZK: „Ty krásno ...“

P: „Tak jsem tak jako koukala na to a říkala si aha...?“

ZK: „Co Ti při tom probíhalo hlavou?“

P: „No hroznej šok, byla jsem hrozně šokovaná, že to přece nemůže být pravda, že tohle přece nemohl udělat, ještě když, já jsem zjistila, že to bylo docela běžný v tom Státě B, tam jezdili chlapi od rodin, kdy ženská jakoby zůstala doma s dětma a my jsme se třeba bavili ještě tady s tím klukem, tak on mi to říkal, jaký tam mají platy a on mi to říkal, že oni to řeší tadytím způsobem nebo někdy se sebere pár, děti nechají u prarodičů, ale byla tam i situace, že tam byla holka, která nechala s dítětem doma chlapa a jela vydělávat. No, a to my jsme právě takhle zjistili u sousedů, že tam byl takovej pár, kdy každéj doma někoho měli, ale ti si to řekli na rovinu, že si budou prostě jen tak spolu ... a na tu situaci on reagoval hodně podrážděně, ona byla holička, a on vypadal hrozně našťvaně, že ho to hrozně pobuřuje, a že už se k ní nepůjde stříhat a hrozně ji hanil, a prostě ve finále dělal to samý, o to víc mě to překvapilo, jako tvářil se, jakej na to nemá názor ve finále.“

ZK: „A cos dělala, když jsi na to přišla?“

P: „No byla jsem z toho hodně špatná a blbě se mi spalo tu noc. Hodně jsem nad tím přemýšlela ...“

ZK: „A on tam nebyl teda?“

P: „Nene, on byl na noční a já jsem to až potom zjistila, takže jsem si říkala, že si ho ráno podám, až přijde a říkám, že to bylo asi týden nebo dva před našim odjezdem a když přišel, tak já jsem na něj hned ve dveřích vybalila, jestli je ženatej a má dvě děti. A on se tak ve dveřích zarazil a že jak mě to napadlo, a kde jsem na to

přišla a že není ženatej a že nemá dvě děti, a já, no něco jsem viděla na facebooku, a on co jsem viděla? Tak jsem mu ukázala tu fotku a on prostě ani neměl koule na to přiznat to a omluvit se, ano lhal jsem ti, jsem ženatej, já si myslím, že on ví, že já bych s ním nebyla, kdyby mi to řekl, takže to bylo asi nějaký chlapský ego, víš, jakoby, takže on to všechno zapřel, že to není pravda a on si začal vymýšlet úplně nějaký příběhy, že je to manželka jeho bratránka, kterej tragicky zahynul na motorce a já blbá jsem mu to věřila, protože ..no takže jsme nějak týden nebo dva tam ještě zůstávali a on byl ještě naštvanej na mě, jako asi, že nepočítal, že na to někdo přijde a on chtěl bejt asi v pozici toho mača, víš, kdy má jako navrch, no, takže se to nějak urovnalo, protože jsme věděli, že odjíždíme, ale to mi začalo vysvětlovat hodně věcí, kdy už dřív jsem říkala, co bude po Státu B. A on, že třeba se tu ještě někdy potkáme, doděláš si školu. A já na to, no ale školu mám na rok a co bude potom, říkám, tak pojď do Města A, tam je spousta cizinců a on, že co by tam dělal a tak. Na to mně řek, že to není tak jednoduchý, jak si myslím, a že má ve Státě C domov, a já, že tam teď taky rok nebyl, tak co je za problém a bylo vidět, že nechce, a dost se cukal, tak jsem si říkala, kdo ví, co je na tom jako pravdy s tou ženskou, no a úplně jsem to definitivně zjistila, to byla taková náhoda, no náhoda. My jsme si občas zavolali i po tom Státě B, a on tam byl ještě vyřizovat nějaký dokumenty, no ale vždycky jsem slyšela, že mě volal, když byl někde venku, nikdy mi nevolal z domu a já jsem taková ...taková intuitivní, víš, já na tadyty věci bych řekla, že mám fakt čuch a dala jsem si dohromady pár věcí a už jsem mu úplně nevěřila v tomhle a neviděla jsem tam ani nějakou snahu, že bysme se viděli.“

ZK: „A to jste spolu byli ještě nebo ne?“

P: „No, nebyli jsme spolu, řekla bych, že jsme nebyli, tím Státem B to jakoby skončilo, ale to bylo ještě ... on se nabídl, že mě odveze domů, on bydlel nějakých 300 km od nás, sice si zajel, ale sám se nabídl, že mě odveze, já si tam pořídila i kolo, jinak bych si ho nekupovala, takže to mi dovezl, a vlastně, když jsme byli u nás, tak to loučení pro mě bylo hodně těžký, protože já tak tušila, že už se nevidíme, a když už tak možná v tom Státě B, což u mě připadalo v úvahu za rok, a musím říct, že i on brečel, když jsme se loučili, takže já si myslím, že on mě měl rád, ale on je prostě v situaci, nevím, jak moc je spokojenej v manželství, ale myslím si, že mě měl rád a že se jako fakt nezachoval hezky, že to fakt nebylo hezký, jak se zachoval, ale bylo to na něm vidět no, že mu to jednak bylo líto, že mě měl rád a ani kdyby chtěl, tak prostě nemůže odejít od rodiny..ale říkám, tím se ho nechci nějak zastávat a obhajovat, to ne, ale jako je to odpověď na otázku, jestli si myslím, že mě měl rád, tak myslím, že fakt jo. No a byli jsme v takovém hodně omezeném kontaktu a on se tam měl za půl roku vracet no a tehdy se řešili daně, takže mi řešil nějaký daňový vyúčtování , to jsme ho ještě prosila, ať mi tam vyzvedne nějaký dokumenty, a on, že jo, a mě to nedalo a šmejdila jsem různě na facebooku a tak, a objevila jsem tý holce profil na Google+, protože ona na facebooku nic neměla, takže z toho to nešlo poznat, jestli spolu jsou nebo nejsou, no ale našla jsem to na tom googlu, kde byly fotky prostě ze svatby, narození dětí, prostě všechno, no, a to byl hroznej moment, když jsem si to jako potvrdila. Já jsem to teda jako tušila už od toho odjezdu, ale tadyto mě to potvrdilo, takže jsme mu jako napsala, že mi lhal, a že jsem zjistila to a to, ještě jsem mu poslala odkazy a on se mi ještě úplně vysmál, jakože to mám být já, to si děláš srandu ..no a furt to zapíral, do poslední chvíle, ale tím u mě skončil no, ale paradoxně jsem se tady s tím smířila líp, než s tím předtím, tam mě to fakt dlouho drželo a měli jsme i společný kamarády, takže jsem se o něm občas dovidala něco, ale tady, to jsem už tak nějak půl roku tušila a nebyli jsme pořádně v kontaktu a viděla jsem, že se to nikam neposouvá, tak jsem si říkala, že tam něco musí bejt, s tou ženou a dětma, že to není tak, jak mně říkal on, takže tak nějak jsem to jako rychleji ...“

ZK: „Ale ty ses toho půl roku jako trápila, ne?“

P: „To taky, ale spíš jsem nad tím jako celou dobu přemýšlela, ale spíš jsem si připomínala ty hezký chvíle, co jsme zažili, jako to v Státě B byl asi jeden z nejlepších roků v životě, i když to dopadlo, jak to dopadlo a zachoval se tak, jak se zachoval, tak prostě z nějakýho důvodu pro mě hodně znamenal a bylo to fakt super, jako nelituju toho.“

ZK: „V čem to bylo tak super?“

P: „Tak celkově, on se mě hrozně líbil jako člověk, prostě osobnost a povaha, i prostě milenec jako super, asi nejlepší milenec, i když byl teda starší, možná tím, že byl starší, nevím, měl pro mě hrozně charisma a byl hodně oblíbenej mezi kamarádama, prostě uměl to no...“

ZK: „A teď už v kontaktu vůbec nejste. Nic o něm nevíš? „

P: „Ne, já jsem to úplně utla, prostě napsala jsme mu, on mi napsal něco ve smyslu, ať si pokračuju ve svém slídění, prostě všechno zapřel, i když jsem mu poslala ty odkazy s fotkama, takže tím to pro mě skončilo, že to nedokázal uznat, on se podle mě bál, že bych zkontaktovala tu ženu, že měl strach a ..upřímně jako jsem nad tím chvilku přemýšlela, že bych jí napsala, měla jsem i nějaký kompromitující fotky, takže kdybych chtěla, tak by to bylo hrozně snadný, ale říkala jsem si, že jsou tam ty děti, že to neudělám.“

ZK: „A kdyby nebyly, tak bys jí to řekla?“

P: „Kdyby tam nebyly děti, tak asi jo, asi jo, mě bylo líto těch dětí, já jsem si říkala, že oni za nic nemůžou, a rozbít jim rodinu, že asi ne..já bych tím stejně nic nezískala, zpátky bych ho neměla a ani nechtěla, samozřejmě, a ničemu by to nepomohlo, tak jsem to nechala být.“

ZK: „Ale bylo to těžký asi, vid’?“

P: „Hmmm.“

ZK: „Z tohohle ses dostala jak?“

P: „Asi zase to byl okamžik, kdy jsem se vracela do Města A, abych si dodělala magistra, takže jsem měla práce až nad hlavu, plus kamarádi, chodili jsme různě ven, na akce, cestovali.“

ZK: „Takže jenom čas.“

P: „Jo, zní to sice jako klišé, ale je to tak no, ten čas jako vždycky pomůže no, je to tak. Anebo jinej kluk, to moje kamarádka vždycky říká, že líp se zapomíná s někým jiným.“

ZK: „Zažilas to někdy, mělas to tak?“

P: „Jo, tak mě jako stačí málo, aby mě někdo zaujal, takže já jsem schopná hodně rychle zapomenout, když mám vedle sebe nějakýho fajn člověka, tak určitě, je to jednodušší.“

ZK: „No a co ty další vztahy?“

P: „Další vztahy, noo, ty byly teda tady už v Městě A, tak tady jsem si říkala, že se budu věnovat škole, dodělám si školu, a já hlavně ani neměla na vztahy náladu, a hlavně jsem věděla, že se budu stěhovat, že chci odjed, původně jsem myslela, do toho Státu B, ale pak, že ne, že pojedu do Města A, takže jsme si ani nějaký vážný vztahy nezačínala v tom Městě D, protože jsem věděla, že chci jet pryč. Tady ve Městě A ze začátku jako, to jsem měla jeden takovej kratší vztah, asi tři měsíce, ale to jsme zjistili s tím klukem, že se k sobě úplně jako nehodíme, že jsme každý někde trošku jinde, ač to vypadalo, že prostě...ne.“

ZK: „Takže to taky nebylo žádný drama?“

P: „Ne, to vůbec ne, to bylo úplně ..no, přesně, protože jsem nebyla zamilovaná, já když se zamiluju, tak je to pro mě těžký, a tady to toho jsem nebyla zamilovaná, takže to bylo jednoduchý, no a poslední, takovej vztah

no, to bylo taky vtipný, to se mi ještě nestalo, já jakoby vždycky, když toho člověka vidím, tak se mi buď líbí anebo tam nic není a jsme kamarádi a tady s tím klukem jsme se znali přes rok, a my jsme ze začli až tak po roce bavit a pak si spolu něco začali a taky no, úplně to bylo takový, že jsme se začli vídat, a on mi jako nic nesliboval, a já tak jednou jako naznačila, jak to teda máme, ale to mě řekl, ať to neřeším, a ať si to užívám, tak, jak to je, takže jsem pochopila, že to nebere nějak vážně a řekla jsme si OK, zkusím k tomu přistupovat stejně, ale byly chvíle, kdy mi přišlo, že to bere vážně, protože dělal věci, který by podle mě nějaký kamarád s výhodama, když to tak řeknu, prostě nedělal.“

ZK: „Jako jaký věci?“

P: „Jako takový gesta, víš, jako, že se i zajímal o mě víc, jako než musel, což by podle mě kamarád do postele nedělal, a byly tam takový věci, kdy se jako ptal, zajímal se víc i o mojí rodinu, a říkali jsme si věci, který třeba ani kamarádům takhle neříkám, takže věděl o mě víc, i já o něm, no ale tam byl problém, že jsme se viděli jenom v týdnů, takže víkendy ne, protože on má kromě práce ještě nějaký svoje aktivity, a já jsem si s ním vlastně začla někdy loni, koncem léta, a vlastně moje nemoc nás tak jako svedla dohromady.“

ZK: „Nemoc?“

P: „Jojo, já jsem marodila asi tři dny v létě, a on, co dělám, a já, že marodím, a že jsme měli jet na vodu, a on, že se staví, a donese mi nějaký sladkosti, džus a blbý kecy (smích). Tak mě vytáhl ven na večeři a bylo to fajn, no a pak mě pozval na nějakou svojí akci, takže jsem mu tam tak jako pomáhala a to bylo fajn, protože to bylo za Městem A, bylo hezky, teplo, bylo to u vody, pak jsme si zašli na věču a bylo to fajn, no a pak jsme se začali jako víc vídat a bylo to takový na pohodu, nic jsme neřešili a já jsme pak jela asi na měsíc, ne na tři týdny, na tři týdny do Státu E, tak jsem si říkala, že se uvidí jako, po tom Státu E, že buď zůstaneme v kontaktu nebo to vyšumí a já jsem si myslela teda, že to vyšumí, protože jsem nevěděla, jak on to bere, ale jako byly jsme pořád v kontaktu, takže to bylo super, a i když jsem přijela, tak na něm bylo hrozně vidět, že je rád, že jsem přijela, takže ... jo, to jsem asi neřekla, je to vlastně kolega z práce, takže jsem si začla s kolegou z práce, takže my když jsme někam chodili, tak jako na tajnáka, my jsme nedávali znát, že spolu něco máme, já jsem jako ani nechtěla. On si taky myslím, že ne, no, a to bylo asi poprvé, co mi dal pusu na veřejnosti, a to jsme byli kousek od práce, v nějaký hospodě, takže tam mohl být teoreticky kdokoli z práce, a bylo na něm vidět, že mě hrozně rád vidí, prostě objal mě, dal mi pusu, až jsem byla jako překvapená, že to jsem nečekala, takže to jsme se viděli po měsíci. Tak jsem měla dobrej pocit a říkala jsem si, že by z toho mohlo něco být, protože se tak choval. No, jenže pak se to zlomilo někdy v listopadu, kdy on měl nějakou velkou akci, a prostě neměl čas a začala upadat i komunikace, prosinec byl prakticky to samý, to jsme se viděli párkrát, když nepočítám práci, ale to kolem sebe jen projdem nebo dáme kafičko, takhle se bavím i s jinýma kolegama, to není nic na víc. Potom leden, to přišla sezóna těch jeho aktivit, takže to neměl vůbec čas, ale to jsme se viděli jenom, když jsem mu asi na 2 ty akce jela pomáhat, takže nebýt toho, tak bysme se asi neviděli...“

ZK: „Ty jo, ty seš taková hodná na ně...“

P: „No, právě, to je můj problém, no, až moc hodná. Tos řekla hezky no, prostě jsem blbá, a to bylo naposled, co jsme se viděli, protože to měl údajně moc práce, a v únory taky, že nemá čas. A to jsem se dozvěděla, že se tímhle baví s recepční a že s ní chodí na obídky, a tuhle na pivu je někdo viděl po práci, jak mi tvrdil, že nemá čas, a pak mi někdo říkal, že je pečeněj vařenej na tý recepci, tak jsem si říkala, aha, tak jsem ho omrzela, on je prostě takovej typ, tak na mě působil, že ho chvílku něco baví, a potom potřebuje změnu, no a už to bylo takový, i ta frekvence psaní a tadyty věci, už jsem o něm nevěděla prakticky, co dělá, pokud jsme si to neřekli

v práci, v kuchyňce, ale to je něco jiného, než když se s ním vídáš. No, takže jsme se neviděli asi dva měsíce on furt říká, jak nemá čas, takže jsem to tak jako vzdala, a to jsem mu pak ani nepsala, protože nikdy neměl čas a přišlo mi to jako výmluvy, když jsem se dozvěděla, že támhle chodí s recepční na pivo, támhle si udělali párty v práci, tak jsem si říkala, že o tom čase to asi není. No a vrchol všechno bylo, že už jsem byla taková odevzdaná a několikrát mu psala, ať si promluvíme, a on že nemá čas, a mě bylo divný, proč to nechce nechat být, že on mě svým způsobem nechtěl nechat být, že si mě chtěl asi jakoby udržet, kdyby mu něco nevyšlo.

ZK: „Jako zadní vrátka?“

P: „No, takovej jsem z toho měla pocit. A vrchol všeho bylo, asi před dvěma týdny, my jsme byli se spolubydlící mojí, na koncertě jedné kapely, na kterou jsem vlastně přišla přes něj, protože my jsme spolu byli na jejich koncertě a on tam natáčel, no a mě se to hodně líbilo, bylo to takový funkový a to, tak jsme si udělaly dámskou jízdu a on si to všiml na facebooku, že jsme dala, že se zúčastním a okomentoval mi to, jakože aha se smajlíkem a já na to copak? Ale to neodepsal, tak jsem si řekla, že jim tam bude asi teda natáčet. No a, teď jsme tam šly na ten koncert a ještě jsme se bavili den předtím, že se tam potkáme a v pohodě, on šel pracovat, já s tou spolubydlící, no a už cestou tam, prostě ta moje intuice, nevím, čím to je, jestli je to nějaký dar můj, a já si říkám, a co když tam jako s někým bude, co když si někoho pozval. A fakt, že jo, my jsme tam přišly a on u stolečku stál s naší jinou, bývalou kolegyní, se kterou se hodně bavil, vím, že ona do něj byla zamilovaná a dost ho uháněla, a on jí nějak odmítl, tak nevím, kdy se začli víc bavit. Ta holka si mě potom všimla, já jsem s ní chodila na němčinu, loni, takže se známe, a ona, jé, co Ty tady, a ona, že měla jít nějak s kolegama, ale ti onemocněli a ona nějak ani pak jít nechtěla, ale pak si řekla, nooo, on tady bude Vláďa, tak jakože nebude úplně sama, a potom se přidružila k nám, a oni furt na sebe mrkali, tak si říkám, to si dělá prdel, ne? Já jsem tady a oficiálně jsme si neřekli, že spolu končíme, já jsem to chtěla udělat několikrát, ale on vždycky otočil nějaký protiargument, a vždyť jako já fakt jako nemám čas, a furt se to snažil udržet, ještě jsem se ho ptala několikrát, není takovej problém říct, ne nechci se už vídat chci někoho jiného, chci být sám, prostě já jsem jenom chtěla vědět narovinu, ať mě nebulíkuj, a on pořád ne, ne, ne.“

ZK: „Tys mu věřila?“

P: „No, dlouho jsem mu věřila, i když mi ostatní říkali, no, vykašli se na to, on je to hajzlík no, ale já jsem si to asi musela zažít na vlastní kůži no, pořádně na tu čuňu padnout, no, a vrchol všeho tady na tom koncertě bylo, že kapela skončila a byl tam DJ, no a já ty holce řekla, že chceme ještě zapařit, jestli se přidá, a ona, já už asi pojedu domů, ale počkej ...teď odběhla, já koukala, kam jde, a ona běžela za ním, něco se domluvili a přiběhla za náma, že ještě 10 minut a jdu dom, a pak odešli spolu, že jo.“

ZK: „To ne.“

P: „Joo.“

ZK: „No a jak jsi na to reagovala?“

P: „No, byla jsem z toho hodně špatná už když jsme přišly tam, ale já mám naštěstí skvělou spolubydlící, se kterou tohle řeším a díky ní jsem si to jako i tak užila, ale bylo mi to líto, zase styl, jakým to udělal, že nejednal férově, tak jak bych to vyžadovala, ale nevím, taky jsme s tím byla taková smířená asi díky tomu, že se to dělo delší dobu a už jsme se nevidali tak často, takže jsem si říkala, že z toho asi nic nebude, takže jsem to viděla trochu jako pasé, ale asi jsem potřebovala tady tu poslední kapku, tak jsem mu pak napsala, že jestli se chce bavit, tak ať se baví, ale beze mě a že tohle prostě vidět nemusím a na tohle měl zase hodně výmluv, že nevěděl, že mi to ubližuje a tak, takže zase já jsem byla zamilovaná a on to bral tak nějak nevím, no, nebral to vážně,

no ... takže to byl poslední takovej, jako bavíme se spolu normálně, akorát jsem mu řekla, že spolu nebudem no, a že mi není patnáct, tak nemám potřebu dělat nějakou naštvanou, no, ale..“

ZK: „Takže jsi to čekala, že to nevyjde?“

P: „Noo, jako jo, já jsem od toho do budoucna stejně moc nepočítala, a říkala jsem si, že uvidíme, ale říkala jsem si, že počkám těch pár měsíců, ale ono to začalo upadat, takže jsem jako tak nějak pochopila, že z toho asi nic nebude, ale zase jsem to brala vážněji já.“

ZK: „No a vidíš nějaký rozdíl mezi tím být zamilovaná a milovat někoho?“

P: „No jo, určitě je tam rozdíl...“

ZK: „V čem?“

P: „Že ta zamilovanost je přesně taková, že máš ty očekávání, a myslím, že zamilovaná jsem byla do toho posledního kluka a možná toho prvního, a určitě jsme milovala toho - ženatýho, a pak ten předním, jak vlastě odjel z toho Města D, je to jako o něčem jiným, no, jak bych to popsala, přesně, že asi v tý zamilovanosti člověk nevidí spoustu věcí, hodně věci toleruje, a myslím si, že jsem se i hodně podřizovala, nebo, že jsem asi, že fakt se mnou částečně manipulovali, ale já jsem to neviděla, protože jsem byla zamilovaná, takže jsem neviděla ty zásadní věci.“

ZK: „A myslíš, že zamilování může přerůst v lásku nebo to je oddělený a tou fází zamilování třeba nemusíš projít?“

P: „Myslím si, že to nemusí být jako propojený, že můžeš být jenom zamilovaná, a nemusíš ho pak milovat anebo naopak, že ho rovnou miluješ. Ale myslím, si, že jsem to jako nezažila, já jsem vždycky byla zamilovaná, a buď to pak přerostlo v tu lásku anebo to vyšumělo no.“

ZK: „A láska je co?“

P: „No, já si myslím, že přesně, asi v mém případě, to musí souviset i s jiným typem kluka, já jsem si vždycky vybírala takový stejný typy, já nevím, jak moc věříš na tadyty znamení, ale já jsem si vždycky vybrala váhy, a to mě děsí, fakt všichni tady ti chlapi osudoví byly váhy, a já mám i takovou teorii, nevím, jestli ti to můžu říct, ale on i můj biologickéj otec je váha, a byl to -, já to tak beru, že to byl první chlap, kterej mě opustil, on se na nás vykašlal a já prostě na ty váhy mám smůlu, a krom jedny mě vlastně všichni nechali, nevím, jak si to prostě tak jako ..nebo to mám tak nastavený.“

ZK: „Joo, to je takový, jak se říká, že si vybíráš partnery podle rodičů...“

P: „No, no, no, no, to je úplně přesný ..no, já si prostě říkám, že se musím zaměřit na jiný typy lidí, fakt si vybírám hodně podobný typy, oni tyhleti měli charakterově hodně společného, a myslím si, že ta pravá láska je přesně, když tě ten člověk respektuje, no a to jsem u těch kluků neviděla, nebo, ze začátku jsem si myslela, že jo, ale přesně, jak člověk trochu prokoukne časem, tak zjišťuju, že se ke mně fakt nechovali hezky a pro mě určitě respekt a tolerance, je pro mě důležitý v lásce no, určitě, aby ti partneři byli rovnocenní.“

ZK: „Vyžaduješ třeba nějaký romantický gesta?“

P: „No, já mám fakt ráda spíš ty činy, takže mě hrozně, to dělal třeba tadycten poslední, to bylo úplně kravina, on mi třeba namaloval srdíčko na papírek a nechal mi ho na monitoru, nebo mi tam nechal čokoládku, tohle mě potěší hodně víc než slova třeba, já jsem tady ten typ, no.“

ZK: „Takže Ti může klidně říkat, že Tě miluje, jak chce, ale když to nevidíš, tak tomu nevěříš.“

P: „Přesně tak, no. Stačí, když udělá fakt nějaký takový gesto, nebo mi stačí, to taky nedělá každéj, podržet ti kabát, dveře v restauraci, to dělal taky ten poslední, to on u měl.“

ZK: „No, ale ke všem evidentně ...“

P: „Noo.“ (smích)

ZK: „A vášnivá stránka vztahu, potřebuješ, aby to fungovalo?“

P: „Joo!“

ZK: „A mělas nějaký vztah, kde to nefungovalo?“

P: „Hele, z těch vážnějších vztahů se mi to nestalo, to jsme si vždycky tak jako rozuměli.“

ZK: „Představ si situaci, kdyby to neklapalo a mělas ho ráda, je to jako problém?“

P: „To záleží. Jako určitě si myslím, že na hodně věcech se dá pracovat, a zkusit, takže pak by fakt záleželo, jak bych ho měla ráda, a pokud by měl snahu, tak určitě bych to neviděla jako důvod k rozchodu ...“

ZK: „A kdyby to nebylo dobrý ani tak?“

P: „To by byl jako zásadní problém no, ono se to pak odrazí i v tom celkovém vztahu no ...“

ZK: „A co je podle Tebe romantická láska?“

P: „Pro mě je romantická láska takový ty kýčovitý věci. Neříkám, jako mám ráda svíčky, ale takový ty přehnaný romantický věci, na to moc nejsme a jako mám ráda tadyty gesta, ale ty miň nápadný, a nesnáším Valentýna, ani jsme to nikdy neslavila, ale mám třeba ráda 1. máj, to je takovej hezkej svátek, ale romantická láska je to, jak to známe z těch filmů ...“

ZK: „A myslíš si, že to je reálný, aby takhle vztah fungoval?“

P: „No, asi je to hodně výjimečný, ale viděla jsem, aby takhle vztah fungoval mezi známýma, takže jo, občas jsme takhle páry viděla, ale otázka je, jak dlouho jim to vydrží, já si myslím, že to není moc udržitelný, ale viděla jsem už takhle páry, jako není jich hodně, ale hm ...“

ZK: „A máš třeba nějaký vzor podle čeho sis utvářela představu, jak by měl vztah vypadat?“

P: „Ty brďo, no ...“

ZK: „Chápeš, na co se ptám?“

P: „Joo, vím, co myslíš, ale musím se zamyslet ...jestli ono to nebude částečně z těch filmů no, asi jo, asi ne jako takhle přehnaně, nebo záleží asi i na tom věku, určitě, když jsem byla mladší, tak jsem to dost hltala, a věřila tomu, že to takhle musí být, ale ono, když si člověk něco zažije, tak už to vidí trochu reálněji no, ale jako jo, určitě na to věřím, jsou i vztahy, kde se k sobě lidi chovají hezky, respektují se, ale já si jenom vybírám takový typy ...“

ZK: „A věříš tomu, že někde po světě běhá ten pan Dokonalý?“

P: „No, kdysi jsem si to myslela, ale teď už si to nemyslím, to bych ho nikdy nemusela potkat, ale ne, ono, jak má člověk víc těch vztahů, tak s každým si, že jo, rozumíš nějakou dobu, pokud se něco nestane, ale na takovýho toho jednoho už nevěřím, to jsem fakt věřila kdysi, protože vím, že s více lidma si člověk rozumí.“

ZK: „Takže se z těch předchozích vztahů poučila nebo jenom ztratila iluze?“

P: „No já si myslím, že teďka budu dávat pozor, protože se mi stalo teď 4krát za sebou tohle, ale u mě to záleží, že někdy mám jako fakt slabší období, kdy jsem zklamaná a říkám si, že jsem ztratila fakt všechny iluze, ale pak je zase fajn období a jsem šťastná a teďka jakoby i hodně čtu takovou tu literaturu, ty různý vztahový věci. Rouiz Miguel a tady ty, já to mám hrozně ráda.“

ZK: „Jo, to čte mamka, ten napsal nějaký ty 4 dohody, ne?“

P: „A on má právě i, to jsem objevila v knihovně a to se jmenuje *Láska, vztahy, přátelství* a je to přesně o tom, že člověk by měl mít hlavně mít rád sám sebe a nehledat jí u nikoho jinýho, protože potom je to přesně o tý

závislosti, a to já jsem zjistila, že já u těch kluků měla, já si myslím, že mě ani tolik nebolelo, že jsme se rozešli, ale jako takovýto, že budu sama, jak jsem na nich byla závislá, já si totiž myslím, že jsem byla, takže teď se právě snažím víc se mít ráda, a víc volnosti sobě dopřát, žít svůj život a nelpět na partnerovi za každou cenu, takže tady ten přístup změnit no, to byla dobrá knížka ...“

ZK: „Uvědomit si svoji cenu.

P: „No, to zase říkal jinej kamarád, že ti chlapi se k nám chovají tak, jak jim dovolíme samy, a to je pravda, já jsem tomu poslednímu dovolovala až moc a on to věděl a zneužíval to ve svůj prospěch, takže jo, není to, že bych jako zanevřela na chlapy to ne, ale spíš teď to poslední беру jako ponaučení no ... pro jedno kvítí slunce nesvítí, nenechat sebou zametat, ale trvalo mi to dlouho, já byla taková nahlodaná, ale pořád jsem to nechtěla, nemohla udělat.“

ZK: „Ty seš taková důvěřivá, vid’? Nebo působíš tak na mě.“

P: „Důvěřivá a moc hodná no, taková hodně tolerantní, asi bych měla být v nějakých věcech trochu víc potvora no, neříkám, že dělat nějaký zlý věci, ale určitě trošku změnit ten přístup k tomu.“